

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE

Bakalaura darbs

Neatļautas darbības ar narkotiskām un psihotropām vielām

Bakalaura studiju programmas
Nepilna laika klātienes 3,5. kursa
7. semestra students
Roberts Milbergs
rm 08085

Zinātniskā vadītāja
Dr.iur. Diāna Hamkova

Rīga, 2011

Saturs

IEVADS	3
1. NORMATĪVO AKTU APSKATS	5
2. KRIMINĀLLIKUMA 253., 253. ^{1.} , 253. ^{2.} PANTA SASTĀVA ANALĪZE	13
2.1. Objekts.....	13
2.1.1. Priekšmets.....	15
2.1.2. Apmērs	17
2.2. Objektīvā puse	20
2.3. Subjekts	31
2.4. Subjektīvā puse.....	32
3. KRIMINĀLLIKUMA 253., 253. ^{2.} , 253. ^{2.} PANTA SALĪDZINĀJUMS AR CITU VALSTU KRIMINĀLKODEKSIEM UN ĪPATNĪBĀM TAJOS.	36
KOPSAVILKUMS	40
ANNOTATION	42
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN JURIDISKO AKTU SARAKSTS	43
Dokumentārā lapa	47

IEVADS

Narkotisko un psihotropo vielu aprites problēma mūsdienās ir ļoti aktuāla. Ar katru brīdi cilvēku, kas piedalās neatļautā narkotisko un psihotropo vielu apritē paliek arvien vairāk. Tam ir daudzi dažādi faktori, kā, piemēram, valsts dzīves līmenis, cilvēku finansiālais stāvoklis un, protams, narkotiku pieejamība, un tehnoloģiju attīstība. Tāpēc ir nepieciešams sekot līdzi tiesiskajam regulējumam, kas attiecas uz šo jautājumu, lai ierobežotu narkotiku izplatību.

Pirmkārt, strauji attīstās tehnoloģijas un medicīna, līdz ar to ātri pieaug jaunu dažādu narkotisko vielu veidi, tādējādi, ir jārūpējas, lai darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām regulētu atbilstoši normatīvie akti.

Otrkārt, narkotiskās un psihotropās vielas lieto ne tikai narkomāni, bet arī cilvēki, kuriem ir veselības problēmas, kā arī medicīnā šo vielu izmantošana ir ļoti plaša un tādējādi vieniem šīs vielas ir posts un nelaime, savukārt, citiem glābiņš.

Līdz ar to autors izvēlējās pievērsties tieši problēmai, kas attiecas uz narkotisko un psihotropo vielu neatļautu apriti, un, konkrēti, Krimināllikuma 253., 253¹., un 253.² pantiem, jo, lai apskatīt visus Krimināllikuma XX nodaļā paredzētos pantus, nepieciešams lielāks darba apjoms nekā tas paredzēts bakalaura darbā.

Bakalaura darba tēma ir „Neatļautas darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām”. Darba mērķis ir neatļautu darbību ar narkotiskajām un psihotropajām vielām, kas paredzētas Krimināllikuma 253., 253¹., 253². pantā, krimināltiesiskā analīze.

Lai sasniegtu darba mērķi, tika izvirzīti šādi uzdevumi:

*veikt starptautisko tiesību aktu analīzi jautājumā par narkotisko un psihotropo vielu apriti;

* veikt spēkā esošo likumu, kas saistīti ar narkotisko, psihotropo vielu apriti, analīzi;

*veikt Krimināllikuma 253., 253¹., 253². pantu sastāva analīzes;

* izvirzīt problēmjautājumus un piedāvāt to iespējamās risinājuma veidus;

* izpētīt citu valstu kriminālkodeksus un salīdzināt ar Krimināllikumu.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, darbā galvenokārt tika izmantotas analītiskā, salīdzinošā, teoloģiskā un gramatiskā metode. Autors analizēs konkrētos noziedzīgo nodarījumu sastāvus un starptautiskos tiesību aktus, kā arī salīdzinās attiecīgo normu pazīmes ar citu valstu atbildību reglamentējošām normām.

Darbs sastāv no ievada, trijām nodaļām un kopsavilkuma.

Darba pirmajā nodaļā tiks apskatīti gan svarīgākie starptautiskie normatīvie akti, kas attiecas uz narkotisko un psihotropo vielu apriti, gan arī nacionālie likumi un to problēmas attiecībā uz šo vielu tiesisko regulējumu.

Darba otrajā nodaļā tiks analizēti Krimināllikuma 253., 253^{1.}, 253^{2.}pantu noziedzīgo nodarījumu sastāvi un problēmas, kas rodas pie noziedzīgo nodarījumu kvalifikācijas.

Darba trešajā nodaļā tiek salīdzināti Krimināllikuma 253., 253^{1.}, 253^{2.}panti ar Igaunijas, Lietuvas, Dānijas, Krievijas attiecīgo tiesību normu regulējumu un īpatnībām.

Darba noslēgumā tiks izvirzīti secinājumi un priekšlikumi, kā grozīt vai papildināt Krimināllikuma normas un uzlabot to piemērošanu.

Autora apskatāmo Krimināllikuma pantu un problēmjaudājumu izpētei tiks izmantota Latvijas un citu valstu zinātnieku literatūra. Autors darbā, lai izskaidrotu tiesību normu terminoloģiju izmantos Latvijas tiesībzinātnieku U.Krastiņa, A.Niedras, V.Liholajas, A.Judina u.c. autoru rakstus un sarakstīto literatūru. Tiks izpētīti dažādi normatīvie akti – citu valstu un pašmāju, kas palīdzēja salīdzināt, izprast un noteikt nepilnības Latvijas normatīvajos aktos. Interneta resursu izmantošana, neatsverams palīglīdzeklis, kur tika apskatīti starptautiskie pētījumi un citu valstu ekspertu atziņas, kas saistāmas ar narkotiskajām un psihotropajām vielām, kā arī tika apskatītas dažādu organizāciju mājaslapas. Tāpat tika pētīta Latvijas tiesu prakse, kas saistīta ar neatļautu narkotisko un psihotropo vielu apriti.

1. NORMATĪVO AKTU APSKATS

Atbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskajām un psihotropajām vielām paredzēta visā pasaulē, to regulē daudzi starptautiski un reģionāli tiesību akti, kā arī nacionālie tiesību akti. Latvijas Republikas normatīvajos aktos, kā arī vairākos Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos ir klasificētas narkotiskās un psihotropās vielas, noteikta atbildība par neatļautām darbībām ar tām, noteikti ierobežojumi to izmantošanai zinātniskiem un medicīniskiem mērķiem, kā arī noteikta ražošanas, importa, eksporta kārtība, paredzētas darbības, kas vērstas uz starptautisko sadarbību starp valstīm un to dienestiem narkotisko un psihotropo vielu nelegālās aprites jomā u.c. rīcība, kas vērsta uz šo vielu kontroli un uzraudzību.

Pasākumus, kas vērsti uz narkotisko un psihotropo vielu neatļautas aprites novēršanu reglamentē Apvienoto Nāciju Organizācijas 1961.gada 30.marta Vienotā konvencija par narkotiskajām vielām ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1972.gada Protokolu,¹ 1971.gada 21.februāra Konvencija par psihotropajām vielām,² 1988.gada 20.decembra Konvencija pret narkotisko un psihotropo vielu nelegālu apriti.³

Lai atrisinātu pasaulē radušās problēmas, kas saistījās ar narkotiskajām vielām, ANO Narkotisko vielu komisija izstrādāja 1961.gada 30.marta Vienoto konvenciju par narkotiskajām vielām (1972.gadā grozījums ar Protokolu), kurai uz doto brīdi ir pievienojušās 184 dalībvalstis.⁴ 1961.gada 30.marta Vienotās konvencijas par narkotiskajām vielām preambula nosaka, ka narkotiskās vielas sājpu remdēšanā un ciešanu atvieglošanā ir nepieciešamas medicīnā un ir nosakāmi kardināli un efektīvi mēri, lai nenotiktu ļaunprātīga šo vielu lietošana. Minēto mērķu sasniegšanai ir nepieciešama starptautiskā sadarbība.⁵

Vienotā konvencija par narkotiskajām vielām tika izveidota ar nolūku reglamentēt narkotisko vielu lietošanu medicīnā un zinātniskiem mērķiem, kontrolēt to ražošanu, izgatavošanu, tirdzniecību, importu un eksportu, kā arī kontrolēt tādus augus kā opija

---

¹Единая конвенция о наркотических средствах 1961 года с поправками, внесенными в нее в соответствии с Протоколом о поправках к Единой конвенции о наркотических веществах 1961 года. http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/single1961.pdf (aplūkots 06.10.2011.).

² Конвенция о психотропных веществах 1971 года. http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/substances1971.pdf (aplūkots 06.10.2011.).

³ Конвенция ООН о борьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ. http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/illicit_drugs.pdf (aplūkots 06.10.2011.).

⁴Chapter VI Narcotic drugs and psychotropic substances. 18. Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, as amended by the Protocol amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961. New York, 8 August 1975. http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VI-18&chapter=6&lang=en# (aplūkots 09.10.2011.).

⁵Единая конвенция о наркотических средствах 1961 года с поправками, внесенными в нее в соответствии с Протоколом 1972 года о поправках к Единой конвенции о наркотических веществах 1961 года. http://www.unodc.org/pdf/convention_1961_ru.pdf (aplūkots 06.10.2011.).

magones, koka krūms un lapas, kaņepes, kas var tikt izmantotas narkotisko vielu ražošanā. Šīs konvencijas pamatelements ir narkotisko vielu četri saraksti, kas paredz narkotisko vielu klasifikāciju pēc to kaitīguma pakāpes.

Uz narkotiskajām vielām, kuras uzskaitītas minētās konvencijas I sarakstā attiecas visi kontroles pasākumi, kuri paredzēti 1961.gada 30.marta Vienotajā konvencijā par narkotiskajām vielām. Kontrole attiecībā uz narkotiskajām vielām, kas uzskaitītas II un III sarakstā nav tik stingra, jo šīm vielām piemīt terapeitiskas īpašības. Visbīstamākās narkotiskās vielas uzskaitītas IV sarakstā, to izmantošana medicīnā ir minimāla un stingri ierobežota, uz tām attiecināta visstingrākā kontrole. IV sarakstā uzskaitītajām vielām dalībvalstis var noteikt pilnīgas aprites aizliegumu.⁶

1961.gada 30.marta Vienotās konvencijas par narkotiskajām vielām 36.pants, nosaucot darbības, kuras būtu sodāmas, neietver konkrētu norādi par saukšanu pie atbildības par narkotisko vielu lietošanu, tādējādi, atstājot šī jautājuma izlemšanu dalībvalsts ziņā.⁷ Minētā norma norāda, ka konvencijas mērķos nav paredzēta iejaukšanās dalībvalstu nacionālajos likumos, jautājumos, kas saistīti ar atbildības veida noteikšanu un sodīšanas nepieciešamību indivīdiem. Tādējādi, konvencija norāda uz nepieciešamību regulēt globālus jautājumus narkotisko vielu aprites jomā.

Vienotās konvencijas par narkotiskajām vielām oficiālie komentāri skaidro jēdzienu „narkotisko vielu glabāšana”, kur tiek norādīts, ka pie atbildības persona būtu saucama par „narkotisko vielu glabāšanu pārdošanas nolūkā”, nevis par „narkotisko vielu glabāšanu personiskai lietošanai”. Gadījumā, ja valsts uzskata, ka persona ir saucama pie atbildības par narkotisko vielu glabāšanu personiskai lietošanai, tad persona būtu sodāma ar naudas sodu vai brīdinājumu, atsakoties no reālās brīvības atņemšanas soda piemērošanas.⁸ Tā kā Konvencija ir vērsta uz narkotisko vielu aprites regulēšanu, tad šādām darbībām piemīt tikai rekomendācijas raksturs un dalībvalstīm ir noteikta rīcības brīvība sodu noteikšanā.

1972.gada grozījumi 1961.gada 30.marta Vienotajā Konvencijā par narkotiskajām vielām papildināja 36.pantu, nosakot, ka papildus narkomānu sodīšanai vai soda noteikšanas vietā piemērot mērus, kas vērsti uz viņu audzināšanu, ārstēšanu, novērošanu pēc ārstēšanās

---

⁶International conventions. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index5772EN.html> (aplūkots 06.10.2011.).

⁷Хартелиус Йонас. *Кто заботится о контроле за наркотиками?* Комментарии к конвенциям ООН по наркотикам. <http://www.ecad.ru/oon/oon-kom1.html> (aplūkots 05.10.2011.).

⁸Comentary on the protocol amending the single convention on narcotic drugs 1961. http://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/Drug%20Convention/Commentary_on_the_protocol_1961.pdf (aplūkots 06.10.2011.).

beigām, viņu darbaspēju atjaunošanu un atgriešanu sabiedrībā,⁹ tādējādi ieviešot narkomāniem veselības aprūpes un socializācijas institūtu. Šāda nostāja noteica jaunu veidu cīņai ar pasaulē arvien vairāk attīstošos narkomāniju.

1961.gada Vienotajai konvencijai par narkotiskajām vielām bija jāatrisina šādi uzdevumi:

- jāaizvieto daudzpusējie līgumi narkotisko vielu jomā;
- jāvienkāršo starptautisko kontroles sistēmu, sakārtojot to atbilstoši sociāli – ekonomiskajām izmaiņām pasaulē;
- jāsamazina starptautisko orgānu skaitu, kas nodarbojas ar narkotisko vielu kontroli;
- jāizveido efektīvu narkotisko vielu kontroles sistēmu (opija magones, neapstrādātais opijs, koka lapas).¹⁰

20.gadsimta sešdesmitajos gados dažās Ziemeļeiropas valstīs kļuva populāra jaunu vielu lietošana – halucinogēni, psihostimulatori u.c. vielas. Tā kā jauno vielu klasifikācija un iekļaušana 1961.gada 30.marta Vienotās konvencijas par narkotiskajām vielām sarakstos radīja grūtības, tika izstrādāta ANO 1971.gada 21.februāra konvencija par psihotropajām vielām.¹¹ Konvencijas pamatelements, līdzīgi kā Vienotajai konvencijai par narkotiskajām vielām, ir psihotropo vielu saraksts, kurā noteikta starptautiskā kontroles sistēma un klasificētas tādas vielas kā halucinogēni, barbiturāti, miega zāles, analģizējošie un trankvilizējošie līdzekļi. Dažas no šīm vielām ir aizliegtas, bet, savukārt, citas tiek izsniegtas pret receptēm. Konvencija norāda pasākumus, kas nepieciešami narkomānu ārstēšanai, rehabilitācijai un sociālajai reintegrācijai.¹²

Galvenais mērķis 1961.gada 30.marta un 1971.gada 21.februāra ANO konvencijās bija izveidot starptautisku kontroles sistēmu, lai uzraudzītu narkotisko un psihotropo vielu ražošanu, aizliedzot jebkuru vielu izmantošanu bez iepriekšējas valsts iestāžu atļaujas. Saskaņā ar šīm konvencijām, klasificēto vielu lietošana, glabāšana, ražošana ir aizliegta, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams medicīniskiem un zinātniskiem mērķiem.¹³

---

⁹Единая конвенция о наркотических средствах 1961 года с поправками, внесенными в нее в соответствии с Протоколом 1972 года о поправках к Единой конвенции о наркотических веществах 1961 года. http://www.unodc.org/pdf/convention_1961_ru.pdf (aplūkots 06.10.2011.).

¹⁰ Международно-правовое регулирование отношений в сфере противодействия незаконному обороту наркотических средств и психотропных веществ. Комментарии к конвенциям ООН по наркотикам. <http://www.ecad.ru/oon/oon-kom2.html> (aplūkots 09.10.2011.)

¹¹ Хартелиус Йонас. Кто заботится о контроле за наркотиками? Комментарии к конвенциям ООН по наркотикам. <http://www.ecad.ru/oon/oon-kom1.html> (aplūkots 05.10.2011.)

¹² Международно-правовое регулирование отношений в сфере противодействия незаконному обороту наркотических средств и психотропных веществ. Комментарии к конвенциям ООН по наркотикам. <http://www.ecad.ru/oon/oon-kom2.html> (aplūkots 09.10.2011.)

¹³ International conventions. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index5772EN.html> (aplūkots 06.10.2011.)

Kā trešā un ne mazāk svarīga konvencija ir 1988.gada ANO Konvencija par cīņu pret narkotisko līdzekļu un psihotropo vielu nelegālu apgrozījumu, kura kļuva par ANO 1961.gada un 1971.gada konvenciju papildinājumu. Atšķirībā no abām iepriekšējām konvencijām, liels uzsvars likts uz starptautisko sadarbību starp dalībvalstīm un to organizācijām, kas nodarbojas ar narkotisko un psihotropo vielu aprites kontroli. Saskaņā ar konvencijas noteikumiem, valstis viena otrai sniedz juridisko palīdzību nozieguma izmeklēšanā, kriminālvajāšanā un tiesvedībā.

Konvencija paredz arī tādas pasākumus, kuros valstis sniedz ekonomisko palīdzību narkotisko vielu tranzītvalstīm, to pasākumu finansēšanai, kas nepieciešami nelikumīgajai narkotisko vielu aprites izskaušanai, sadarbojas narkotisko un psihotropo vielu legālās aprites kontrolē, sadarbojas nelikumīgi audzējamo augu teritoriju atklāšanā.¹⁴

Šo konvenciju mērķis ir vienādot dalībvalstu regulējumu jautājumos, kas saistīti ar narkotisko un psihotropo vielu apriti. Tomēr šis regulējums nav vienāds, jo daudzos jautājumos paredz dalībvalstīm izvēles brīvību. Tādējādi, dalībvalstīs atšķiras ne tikai soda mēri par vienādām neatļautām darbībām ar narkotiskajām un psihotropajām vielām, bet arī atbildības veidi. Piemēram, Latvijā par narkotisko vielu lietošanu bez ārsta nozīmējuma persona ir saucama pie administratīvās atbildības, bet par atkārtotu narkotisko vielu lietošanu gada laikā iestājas kriminālatbildība.

Savukārt, Portugāle, būdama iepriekš apskatīto konvenciju dalībvalsts, no 2001.gada ir pirmā Eiropas valsts, kurā dekriminalizēja narkotisko vielu iegādāšanos, izgatavošanu, audzēšanu, glabāšanu un lietošanu savām vajadzībām. Dekriminalizācija narkotiskajām vielām Portugālē attiecas uz daudzumu, kurš personai ir pietiekams desmit dienu lietošanai.¹⁵

Ļoti liela nozīme narkotisko vielu kontrolē ir starptautiskajām organizācijām. Narkotisko vielu komisija ir viena no sešām ANO ekonomiskās un sociālās padomes komisijām, kura ir atbildīga par tiem jautājumiem, kas saistās ar narkotisko vielu ļaunprātīgu lietošanu. Komisija analizē narkotisko vielu kontroles sistēmas funkcionēšanu, pēta izmaiņu nepieciešamību tajā, kā arī tās funkcijās ietilpst jaunu starptautisko līgumu sagatavošana.

Otra ļoti svarīga starptautiskā organizācija ir Starptautiskā narkotiku kontroles komiteja, kura darbojas kā informējošais, kontrolējošais un konsultatīvais ANO ekonomiskās un sociālās padomes orgāns. Starptautiskās narkotiku kontroles Komitejas uzdevums ir

---

¹⁴ Конвенция ООН о борьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ 1988. Года.10.,12.,14.смп. www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/illicit_drugs.pdf (aplūkots 10.10.2011.)

¹⁵ Greenwald G. Drug Decriminalization in Portugal. Lessons for creating Fair and Successful drug policies. Washington, D.C.: Cato Institute, 2009, http://cato.org/pubs/wtpapers/greenwald_whitepaper.pdf_page2. (aplūkots 11.10.2011.)

sadarboties ar valstu valdībām un uzturēt ar tām pastāvīgu saikni ar mērķi panākt starptautiskajos līgumos (konvencijās) noteikto nosacījumu izpildi.¹⁶

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, politiski saistoši Latvijai kļuva arī Eiropas Savienības politikas plānošanas dokumenti narkotiku un narkomānijas izplatības mazināšanas jomā. Pašlaik tie ir šobrīd spēkā esošā Eiropas Savienības Narkomānijas apkarošanas stratēģija 2005.-2012.gadiem un tai pakārtotais Narkomānijas apkarošanas rīcības plāns 2009.-2012.gadiem.¹⁷ Kuri paredz dažādus pasākumus narkotisko, psihotropo vielu izplatības mazināšanai ne tikai pieaugušo, bet arī pusaudžu starpā, paredz pasākumus mirstības samazināšanai, kas saistāma ar aizliegtu vielu lietošanu, paredz sabiedrības iesaistīšanu narkomānijas un narkotiku izplatīšanas apkarošanā, u.c. preventīva rakstura pasākumi.

Krimināllikums ir tas normatīvais akts, kura XX nodaļas 249.-256.pantos ir norādīta personas(u) atbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskajām un psihotropajām vielām sankciju un dispozīciju veidā. Krimināllikuma XX nodaļas nosaukums norāda uz apdraudējumu vispārējai drošībai un sabiedriskajai kārtībai, bet Krimināllikuma 249.-256.pants norāda uz apdraudējumu vispārējai drošībai un sabiedriskajai kārtībai, kas saistīta ar narkotiskajām vielām.¹⁸

Viens no būtiskākajiem normatīvajiem aktiem, kas ir veidots unifikācijas rezultātā no iepriekš minētajām konvencijām un veic narkotisko un psihotropo vielu sadali sarakstos pēc to apdraudējuma pakāpes ir 2008.gada 5.novembra Ministru kabineta noteikumi Nr.847 „Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”.¹⁹

Atbildība par narkotisko vai psihotropo vielu nelikumīgu apriti var iestāties tikai tad, ja viela noteikta kādā no 2008.gada 5.novembra Ministru kabineta noteikumu Nr.847 „Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem” trijiem sarakstiem:

I saraksts – aizliegtās, sevišķi bīstamās narkotiskās vielas, tām pielīdzinātas psihotropās vielas un augi;

II saraksts – ļoti bīstamas narkotiskās vielas un tām pielīdzinātas psihotropās vielas, kuras atļauts izmantot medicīniskiem un zinātniskiem mērķiem;

---

¹⁶Игнатюк А. 3. Международное сотрудничество в борьбе с незаконным производством и распространением наркотических средств. <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1313183> (aplūkots 11.10.2011.)

¹⁷Narkotisko un psihotropo vielu un to atkarības izplatības ierobežošanas un kontroles pamatnostādnes 2011.-2017.gadam (informatīvā daļa). 6.lpp. ES oficiālais Vēstnesis. OJ C 326/7. 20.12.2008.

¹⁸Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 17. jūnijs, Nr. 199/200.

¹⁹Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem: MK noteikumi Nr. 847. Latvijas Vēstnesis, 2005. 8.novembris, Nr.180.

III saraksts – bīstamas psihotropās vielas, kuras var tikt izmantotas ļaunprātīgos nolūkos.²⁰

Savukārt noteikumu IV sarakstā²¹ ir iekļautas vielas, kuras var tikt izmantotas narkotisko un psihotropo vielu neatļautai izgatavošanai (prekursori). Saskaņā ar noteikumu 2.4.punktu Latvijā kontrolējamas arī narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru I, II vai III sarakstā iekļauto narkotisko un psihotropo vielu atvasinājumi, izomēri, esteri, ēteri un sāļi (arī izomēru, esteru un ēteru sāļi), kā arī zāles, kas satur minētajos sarakstos iekļautās narkotiskās un psihotropās vielas, ja normatīvajos aktos nav noteikti izņēmumi un 2.6.punktu augu daļas, žāvētus augus, sapresētus augus, pulverus, tabletes, kapsulas, ekstraktus, tinktūras un jebkurus citus pagatavojumus no minētajiem augiem, kas satur vielas, kuras iekļautas Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru I sarakstā, izņemot produktus, kurus atļauts izplatīt atbilstoši normatīvajiem aktiem par pārtikas apriti.

Pēdējo gadu lielākā problēma, kas saistās ar Latvijā kontrolējamo vielu (narkotiskās, psihotropās vielas, prekursori) aprites problēmām ir tā saucamās „legālās narkotikas” vai, citiem vārdiem sakot, vielas, augi, kuras nav iekļautas kontrolējamo vielu sarakstos un tādējādi, rada problēmas tiesībsargājošām iestādēm kontrolēt šo vielu apriti. Norisinās nemitīga cīņa ar šo vielu izplatītājiem un „legālās narkotikas”, kuras ekspertīžu rezultātā tiek atzītas par veselībai kaitīgām, tiek iekļautas Latvijā kontrolējamo vielu sarakstos. Problēma ir tāda, ka cik ātri kāda no vielām, augiem, kas ietilpst „legālo narkotiku” sastāvā tiek iekļauta kontrolējamā sarakstā un aizliegta aprītē, tikpat ātri ar speciālistu – ķīmiķu palīdzību tiek radīta jauna viela, kura aizvieto iepriekšējo, kā arī sajaucot divas aizliegtas vielas, rodas trešā, kura vēl nav iekļauta kontrolējamo vielu sarakstos pēc kā tā nonāk pārdošanā. Kā arī tas, ka vielas aizliegšanas process ilgst apmēram sešus mēnešus. Bez tam uz „legālajām narkotikām” neattiecas vecuma ierobežojums un, tādējādi, to mērķauditorija pārsvarā ir pusaudži.

Uz doto brīdi liela daļa „legālo narkotiku” sastāvdaļu ir iekļautas Latvijā kontrolējamo vielu sarakstos un to izplatīšana vairs nenotiek ar tik plašu vērienu, bet pilnībā šī problēma nav tikusi izskausta.

Kā norāda Narkotiku nelikumīgas aprites noziegumu izmeklēšanas prokuratūras virsprokurors I.Žubulis, tad „Krimināllikums paredz cilvēku saukt pie atbildības tikai par divu veidu vielu - narkotisko vai aizliegto psihotropo - lietošanu, glabāšanu, tirgošanu. Narkotisko un psihotropo vielu saraksta apakšpunkta nosaukums, kurā ieliktas visas tā sauktās legālās narkotikas, piemēram, JWH vai salvija, šobrīd ir *Vielas un augi, kuru nelegāla aprīte un ļaunprātīga lietošana var apdraudēt veselību*. Tātad, vielas nav tieši nosauktas ne par

²⁰Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem: MK noteikumi Nr. 847. Latvijas Vēstnesis, 2005. 8.novembris, Nr.180.

²¹Turpat.

narkotiskām, ne psihotropām, un šāds formulējums, veidojot apsūdzību, rada juridiskas neskaidrības”.²² Tādējādi, rodas problēmas noziedzīga nodarījuma kvalifikācijā, jo, veicot izmaiņas likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”, 2.pielikuma II daļas 8.¹punktā apkopotās vielas un augus likumdevējs nosaucis kā – Vielas un augi, kuru nelegālā aprīte un ļaunprātīga lietošana apdraud veselību. Savukārt, Krimināllikums paredz saukt pie kriminālatbildības par neatļautām darbībām ar narkotiskajām un psihotropajām vielām. Tādējādi, likumdevējs, iekļaujot minēto tiesību normu normatīvajā aktā, vēlējies „legālās narkotikas” kriminalizēt, bet nav iestrādājis Krimināllikumā normu, kura paredzētu atbildību ne vien par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām, bet arī par neatļautām darbībām ar vielām un augiem, kuru nelegāla aprīte un lietošana var apdraudēt veselību. Problēmas pie kvalifikācijas arī rada minētā likuma 2.pielikuma II daļas 8.¹punkta nosaukuma iespējamības izteiksme, kas norāda, ka vielas un augi *var kaitēt veselībai, nevis kaitē veselībai*, kas tiks novērsti ar 2012.gada 1.janvāra grozījumiem likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”²³ II daļas 8.¹punktā, kas paredz šajā punktā uzskaitītās vielas nosaukt – „Psihotropās vielas un tās saturošie augi, kuru nelegāla aprīte un ļaunprātīga lietošana apdraud veselību”. Tādējādi, izslēdzot domstarpības par „legālo narkotiku” izcelsmi un varbūtības izteiksmi attiecībā uz kaitējumu veselībai.

Būtisks likums, kas pieņemts konvencijā noteikto prasību īstenošanai, ir likums „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprītes kārtību”²⁴, kur I nodaļā tiek sniegtas likumā izmantoto terminu definīcijas un turpmākajās nodaļās tiek noteikta Latvijā kontrolējamo vielu sarakstos iekļauto vielu aprītes kārtība, t.i., sarakstos iekļauto vielu ražošana, imports, eksports, licenzēšanas un izplatīšanas kārtība. Kā arī tiek noteikta atskaišu kārtība ANO Starptautiskajai narkotiku kontroles padomei. Noteikta atskaišu kārtība Valsts policijai par konfiscētajām narkotiskajām un psihotropajām vielām Zāļu valsts aģentūrai, u.c. noteikumi.

Apskatot normatīvos aktus, kas attiecas uz Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām un psihotropajām vielām, nākas konstatēt, ka ir veikts rūpīgs un konsekvents darbs pie šīs normatīvās bāzes izveides, klasifikācijas, unifikācijas un aprītes kontroles noteikšanas. Tomēr, ne visi jautājumi tiek starptautiski regulēti, tādējādi, radot starptautisko līgumu dalībvalstīm izvēles brīvību, kas atspoguļojas dažādos atbildības veidos par neatļautām darbībām ar narkotiskajām vielām un dažādā sodu politikā. Autoraprāt, konvenciju

²² Legālos narkotirgoņus grūti notiesāt. <http://www.diena.lv/latvija/zinas/legalos-narkotirgonus-gruti-notiesat-13907044> (aplūkots 12.10.2011.)

²³ Likums "Grozījumi likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību". Latvijas Vēstnesis, 2011. 21.oktobris, Nr. 167 (stājas spēkā 01.01.2012.).

²⁴ Par narkotisko un psihotropo vielu likumīgās aprītes kārtību: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 9.maijs, Nr. 89.

dalībvalstīm šīs izvēles brīvības dēļ rodas problēmas starptautiskās sadarbības kontekstā, kā, piemēram, Portugāle ir dekriminalizējusi lielu daļu darbību ar narkotiskām vielām, tādējādi, valstij, viņas īpašās nostājas dēļ, zūd nepieciešamība palīdzēt starptautiskajā mērogā citām valstīm.

Latvijā būtiskas raizes ir radījušas jaunās narkotiskās un psihotropās vielas, kur problēmu pilnīga likvidācija nav beigusies un cīņā ar „legālajām narkotikām” norisinās jau trešo gadu un iespējams tikai šogad, lai veiksmīgāk varētu cīnīties ar neatļautu apreibinošu vielu izplatīšanu, Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komiteja plāno vērsties Tieslietu ministrijā, lai lūgtu piešķirt pašvaldībām tiesības slēgt tirdzniecības vietas, ja pastāv aizdomas par apreibinošu vielu tirgošanu.²⁵ Otra problēma ir nepieciešamība paātrināt procesus, kas saistās ar jaunatklāto vielu – „legālo narkotiku” iekļaušanu narkotisko un psihotropo vielu sarakstos, kas uz doto brīdi aizņem laiku līdz sešiem mēnešiem.

---

²⁵ Aicinās piešķirt pašvaldībām tiesības slēgt aizdomīgu vielu tirdzniecības vietas. <http://www.delfi.lv/news/national/politics/aicinas-pieskirt-pasvaldibam-tiesibas-slegt-aizdomigu-vielu-tirdzniecibas-vietas.d?id=40623997> (aplūkots 11.10.2011.)

2. KRIMINĀLLIKUMA 253., 253.^{1.}, 253.² PANTA SASTĀVA ANALĪZE

Saskaņā ar Krimināllikuma 1.pantu pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.²⁶

Noziedzīga nodarījuma sastāvs ir Krimināllikuma vispārīgās un sevišķās daļas normās noteikto objektīvo un subjektīvo pazīmju sistēma jeb kopums, kas ir nepieciešams un pietiekams, lai Krimināllikumā raksturotu noteikta veida noziedzīgu nodarījumu un personu, kura to izdarījusi.²⁷

Noziedzīgā nodarījuma sastāva četru pazīmju esamība ir obligāts priekšnoteikums personas saukšanai pie kriminālatbildības, un tās ir: noziedzīga nodarījuma objekts, objektīvā puse, subjekts un subjektīvā puse.

Autors darba otrajā nodaļā veic Krimināllikuma 253., 253.^{1.}, 253.²pantā noteikto noziedzīgo nodarījumu sastāva analīzi, apskatot vispirms noziedzīgā nodarījuma objektu un priekšmetu.

2.1. Objekts

Ikviens kaitīgs noziedzīgs nodarījums saistīts ar noteiktu valsts, sabiedrības, atsevišķu cilvēku grupu vai indivīda interešu aizskārumu, vai nu nodarot tām kaitējumu, vai draudot tādu nodarīt, tad ar Krimināllikumu aizsargātās intereses krimināltiesiskā nozīmē ir noziedzīga nodarījuma objekts.²⁸

Krimināltiesībās noziedzīga nodarījuma objekts tradicionāli tiek iedalīts trijos veidos: vispārējais, grupas un tiešais noziedzīgā nodarījuma objekts.

Vispārējais noziedzīgā nodarījuma grupas objekts visiem nodarījumiem ir viens: visu interešu kopums, ko aizsargā Krimināllikums.

Noziedzīgo nodarījumu grupas objekts ir tādas pašas vai viena veida un savstarpēji saistītas intereses, kuras apdraud vesela noziedzīgo nodarījumu grupa.²⁹ Autors apskatītie Krimināllikuma 253., 253.^{1.}, 253.²panti ietilpst Krimināllikuma XX nodaļā „Noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību”, līdz ar to šajos pantos, kā arī citos šajā nodaļā ietvertajos pantos grupas objekts ir vispārējā drošība un sabiedriskā kārtība.

---

²⁶Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 17. jūnijs, Nr. 199/200.

²⁷Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2007, 20.lpp.

²⁸Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 33.lpp.

²⁹Turpat, 37.lpp.

Tiešais noziedzīgā nodarījuma objekts ir tā konkrētā interese vai vairākas savstarpēji saistītas intereses, kuras tieši apdraud bīstams nodarījums. Tādējādi, ņemot vērā apskatāmo normu būtību, var secināt, ka neatļautas darbības ar narkotiskām vai psihotropām vielām apdraud vispārējo drošību šo vielu aprites sfērā, nodarot vai radot draudus nodarīt kaitējumu ar Krimināllikumu aizsargātām interesēm, galvenokārt, iedzīvotāju veselībai.³⁰ Iedzīvotāju veselība ir komponents, kuru raksturo tādi rādītāji kā mirstības, dzimstības līmenis, saslimstība un, kur indivīds veido tikai daļu no kopējā iedzīvotāju skaita.

Ar jēdzienu veselība medicīnā tiek saprasts ne vien slimību un fizisku trūkumu neesamība, bet arī pilnīga fiziskā un garīgā labklājība.³¹ Veicot kādu no alternatīvajām darbībām ar narkotiskajām vai psihotropajām vielām var nodarīt kaitējumu indivīda veselībai un tieši apdraudot indivīdu, apdraudējuma objekts paplašinās un arī apkārtējo iedzīvotāju veselība tiek apdraudēta. Ja, piemēram, daudzdzīvokļu nama pirmajā stāvā tiek tirgotas narkotiskās vielas, tad apdraudēti tiek arī apkārtesošie iedzīvotāji, jo viņi ir potenciālie Krimināllikuma 253., 253.¹., 253.²pantos paredzēto alternatīvo darbību ar narkotiskajām un psihotropajām vielām veicēji.

Krimināllietā Nr.11087024510 Rīgas apgabaltiesa savā lēmumā norāda uz interesēm, kas, nosakot brīvības atņemšanas sodu personai pēc Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas (narkotisko vielu lietošana bez ārsta nozīmējuma, atkārtoti gada laikā), tiktu aizsargātas – valsts un sabiedriskās drošības intereses, valsts ekonomiskās labklājības intereses, veselība un tikumība, citu personu brīvības un tiesību interešu aizsardzība.³²

Rīgas apgabaltiesas lēmumā tiek norādīts fakultatīvais noziedzīgā nodarījuma objekts, t.i., intereses, kuras varētu būt apdraudētas vēršoties pret tiešo noziedzīgā nodarījuma objektu. Krimināltiesību teorijā fakultatīvais objekts noziedzīgā nodarījuma sastāva obligāto pazīmju skaitā netiek iekļauts.

Tādējādi Krimināllikuma XX nodaļas mērķis ir iedzīvotāju (personu) veselības drošības nosargāšana un attiecīgi Krimināllikuma 249.-256.panta noziedzīgā nodarījuma priekšmets ir narkotiskās un psihotropās vielas.

---

³⁰ Liholaja V. Kriminālatbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām. Rīga: LU, 1999, 8.lpp.

³¹ Роганов С.А. Синтетические наркотики вопросы расследования преступлений – СПб: Питер, 2001, 101 с.

³² Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2011.gada 5.jūlija lēmums. Krimināllietā Nr.11087024510.

2.1.1. Priekšmets

Noziedzīga nodarījuma priekšmets ir cilvēka ārējā pasaulē objektīvi eksistējoša lieta, pret kuru tieši vērsts kaitīgs nodarījums un līdz ar to tiek apdraudēts noziedzīga nodarījuma objekts.³³

Tādējādi, Krimināllikuma 253., 253.^{1.}, 253.² pantos noteiktie noziedzīgie nodarījumi nav iespējami bez noziedzīgā nodarījuma priekšmeta – narkotiskajām un psihotropajām vielām, kas apdraud tiešo noziedzīgo nodarījuma objektu – iedzīvotāju (personu) veselība.

Saskaņā ar likumu „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību” pirmā panta 7.punktu tiek noteikts, ka **narkotiskā viela** — jebkura dabīga vai sintētiska viela, kas ir klasificēta atbilstoši 1961.gada 30.marta Vienotajai konvencijai par narkotiskajām vielām un 1972.gada Protokolam par grozījumiem 1961.gada 30.marta Vienotajā konvencijā par narkotiskajām vielām un iekļauta Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru sarakstos, kur savukārt minētā likuma pirmā panta 10.punkts, nosaka, ka **psihotropā viela** — jebkura dabīga vai sintētiska viela, kas ir klasificēta atbilstoši 1971.gada 21.februāra Konvencijai par psihotropajām vielām un iekļauta Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru sarakstos.³⁴

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.847 „Noteikumi par Latvijā kontrolējamām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”³⁵ narkotiskās un psihotropās vielas tiek iedalītas trīs sarakstos, kurus autors apskatījis darba I nodaļā.

Bez tam, saskaņā ar likumu „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību” trešo pantu, augus, vielas un zāles, kuras starptautiskajās konvencijās vai saskaņā ar tām ir klasificētas kā narkotiskās vai psihotropās vielas un zāles, vai kuras var izmantot šo vielu un zāļu nelegālai izgatavošanai, kā arī jebkurus citus augus, vielas un zāles ar līdzīgu farmakoloģisku iedarbību, kuru ļaunprātīga lietošana var apdraudēt veselību, atkarībā no šo augu, vielu un zāļu ļaunprātīgas lietošanas bīstamības pakāpes iekļauj Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru sarakstos.³⁶

³³ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 44.lpp.

³⁴ Par narkotisko un psihotropo vielu likumīgās aprites kārtību: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 9.maijs, Nr. 89.

³⁵ Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem: MK noteikumi Nr. 847. Latvijas Vēstnesis, 2005. 8.novembris, Nr.180.

³⁶ Par narkotisko un psihotropo vielu likumīgās aprites kārtību: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 9.maijs, Nr. 89.

Tādējādi autora pētāmajos Krimināllikuma pantos noziedzīgā nodarījuma priekšmets – narkotiskās un psihotropās vielas ir tulkojams paplašināti, jo ietver sevī arī jēdzienu „zāles, kas satur narkotiskās un psihotropās vielas”.

Narkotisko un psihotropo vielu galvenā īpašība ir spēja īsā laikā radīt cilvēkam izteiktu fizisku un psihisku atkarību ar nepārvaramu vēlēšanos atkārtoti tās baudīt. Atkarību uztur arī abstinences parādības – smagas fiziskas ciešanas, kuras iestājas, ja pārtrauc lietot narkotiskās vai psihotropās vielas.

Iepriekšminētais ļauj secināt, ka narkotiskās un psihotropās vielas ietver sevī četrus kritērijus: medicīnisko, sociālo, juridisko, fizisko.

Medicīniskais kritērijs raksturo vielu spēju izraisīt narkotisko reibumu, pieradumu pie tās un radīt slimīgu vēlēšanos atkārtot tās iedarbību bez medicīniskām indikācijām.³⁷

Medicīniskā (farmakoloģijas, bioloģiskais) kritērija būtība atklājas narkotisko un psihotropo vielu farmakoloģiskajās īpašībās, to iedarbības mehānismā uz cilvēka organismu. No medicīniskā viedokļa par narkotiskām vielām atzīstamas tās vielas, kuras izraisa narkotisko reibumu.

Sociālais kritērijs norāda uz to, ka minētās vielas vai nu pilnīgi izņemtas no aprites, vai arī to lietošanai ir nepieciešama speciāla atļauja. Šis kritērijs tāpat arī atzīst, ka narkotisko vai psihotropo vielu lietošana izraisa sabiedrībai un indivīdam bīstamas sekas, tādējādi, raksturojot to sociālās īpašības un norādot uz saistību ar apdraudējuma objektu.³⁸

Juridiskais kritērijs paredz, ka tā vai cita viela par narkotisku vai psihotropu jāatzīst speciāli pilnvarotai institūcijai – Latvijas Republikas Labklājības ministrijai, kura iekļauj narkotisko un psihotropo vielu sarakstos jaunās vielas, kur pēc tam to apstiprina Ministru kabinets.³⁹ Tādējādi juridiskais kritērijs palīdz norobežot tās darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām, ar kurām drīkst rīkoties ārstniecības iestādes, izrakstot tās pacientiem, lai izmantotu ārstēšanā.

Fiziskais kritērijs norāda uz to, ka narkotiskās un psihotropās vielas ir materiālās pasaules priekšmeti, tiem ir sava ķīmiskā formula, savs agregātstāvoklis u.tml.⁴⁰ Tāpat fiziskais kritērijs norāda uz šo vielu izcelsmes veidu – augu valsts, sintētiskās, pussintētiskās, ārstnieciskie līdzekļi vai psihotropās vielas.⁴¹

³⁷ Козаченко И.Я. Незнамова З.А. Новоселов Г.П. Уголовное право. Особенная часть. Учебник для вузов. - М. Издательская группа ИНФРА М - НОРМА 1997. – 425 с.

³⁸ Liholaja V. Kriminālatbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām. Rīga: LU, 1999, 10.lpp.

³⁹ Турпат.

⁴⁰ Майоров, Анатолий Анатольевич. Наркотики: преступность и преступления. - Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2002. - 99 с.

⁴¹ Liholaja V. Kriminālatbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām. Rīga: LU, 1999, 10.lpp.

Autora pētāmajos Krimināllikuma pantos noziedzīgā nodarījuma priekšmetam ir nozīmīga loma, jo noziedzīgā nodarījuma priekšmeta – narkotiskās un psihotropās vielas tādas pazīmes kā apmērs un vielas sastāvs (nosaukums) - norāda uz apdraudamā objekta – iedzīvotāju veselība apdraudējuma pakāpi un palīdz noteikt noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.

2.1.2. Apmērs

Būtiska Krimināllikuma 253., 253.¹, 253.² pantos noziedzīga nodarījuma papildpazīme ir narkotisko un psihotropo vielu apmērs (daudzums), kas norāda uz noziedzīga nodarījuma pareizu kvalifikāciju.

Minētajos Krimināllikuma pantos papildpazīmei – narkotisko un psihotropo vielu apmērs ir liela nozīme, jo, ja trūkst kāda no Krimināllikumā paredzētajām noziedzīga nodarījuma sastāva papildpazīmēm, tad vairumā gadījumu personas darbībā vai bezdarbībā ir kāds cits noziedzīga nodarījuma sastāvs, līdz ar to mainās arī nodarījuma kvalifikācija vai arī personas saukšanai pie kriminālatbildības zūd juridiskais pamats.⁴²

Narkotisko, psihotropo vielu un prekursoru apmēri ir noteikti likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikumā „Kritēriji nelikumīgā apritē esošu narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī vielu, kas var tikt izmantotas narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgai izgatavošanai (prekursori), iedalījumu apmēriem”⁴³ Kur tiek norādīti likumā minēto vielu un zāļu apmēri, līdz kuriem vielas daudzumi atzīstami par nelieliem un apmēri, sākot ar kuriem daudzumi atzīstami par lieliem, tādējādi, atstājot Krimināllikuma pantos paredzēto noziedzīgā nodarījuma kvalificējošo, bet nepieminēto papildpazīmi - vidēji apmēri, kura izsecināma no analizējamo Krimināllikuma 253.panta pirmās daļas un 253.¹panta pirmās un otrās daļas dispozīcijām.

Krimināllietā Nr. 11410100409, atrodoties savā dzīves vietā, K.M. kura rīcībā bija dažādi ārstnieciski preparāti, kurus viņam bija nozīmējis ārsts, lai viņš personīgi ārstētos, neatļauti realizēja pārdodot par skaidru naudu operatīvā eksperimenta veicējam astoņas tabletes, kuru aktīvā sastāvdaļa ir viela klonazepāms, kopējā svarā 0,0160 g. Tīrās vielas svars nepārsniedz 0,06 g.⁴⁴

⁴² Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 20.lpp.

⁴³ Kritēriji nelikumīgā apritē esošu narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī vielu, kas var tikt izmantotas narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgai izgatavošanai (prekursori), iedalījumu apmēriem: 1998.gada 15.oktobra likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002. 13.novembris, Nr.165.

⁴⁴ Jūrmalas pilsētas tiesas 2010.gada 19.marta spriedums lietā Nr.11410100409.

Tādējādi K.M., realizējot astoņas klonazepāma tabletes, nepārsniedza likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikumā „Kritēriji nelikumīgā aprītē esošu narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī vielu, kas var tikt izmantotas narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgai izgatavošanai (prekursori), iedalījumu apmēriem” IV nodaļā 36.punktā noteikto psihotropās vielas – klonazepāma daudzumu, līdz kuram tas atzīstams par nelielu un tādējādi ietekmē noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, nosakot, ka K.M. ir saucams pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.²panta otrās daļas. Savukārt, ja K.M. būtu realizējis klonazepāmu, kur tīrās vielas daudzums pārsniedz 0,06 g, bet nepārsniedz 5 g (liels apmērs), tad viņš tiktu saukts pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.¹panta pirmās daļas un par realizāciju lielā apmērā (no 5g tīrās vielas klonazepāma) pēc Krimināllikuma 253.¹panta trešās daļas.

Izveidotajā autora tabulā labi pārskatāmas kvalificējošās papildpazīmes – narkotisko vai psihotropo vielu apmēri – atrašanās pētāmo Krimināllikuma pantos un to daļās.

	Neliels apmērs	Vidējs apmērs	Liels apmērs
253.p 1.d.	X	X	
253.p.2.d.			X
253. ¹ p.1.d.	X	X	
253. ¹ p.2.d.	X	X	
253. ¹ p.3.d.			X
253. ² p.1.d.	X		
253. ² p.2.d.	X		

Izpētot tabulu, var secināt, ka Krimināllikuma 253., 253.¹., 253.²pantos minētās norādes uz narkotisko, psihotropo vielu un prekursoru apmēru ir kvalifikāciju ietekmējoša loma.

Nelielam apmēram ir kvalificējoša nozīme tikai tad, ja likumdevējs nodalījis šāda apmēra nodarījumu. To ievērojot Krimināllikumā ir definēti nodarījumi ar kvalificējošo pazīmi – „darbības izdarīšana lielā apmērā”, nodarījuma pamatsastāvā nediferencējot atbildību par darbību ar narkotiskajām un psihotropajām vielām nelielā un vidējā apmērā. Šī pieeja noziedzīgu nodarījumu sastāvu veidošanā ir divpakāpju pieeja – saskaņā ar to noziedzīga nodarījuma priekšmets var būt lielā apmērā un apmērā, kas nav liels, pēdējā ietverot gan darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām nelielā, gan vidējā apmērā.⁴⁵

⁴⁵ Mežulis D., Judins A. Narkotisko un psihotropo vielu noziedzīgas aprites kvalifikācija. SIA „Izdevniecības solji” 2009. 15., 16.lpp.

Saistībā ar narkotisko, psihotropo vielu un prekursoru apmēru jāievēro, ka nozīme ir tīras vielas daudzumam. Gadījumā, ja persona izdara noziedzīgu nodarījumu ar priekšmetu, kas satur narkotiskās, psihotropās vielas vai prekursorus, jānoskaidro tīras vielas daudzums, kā arī personas informētība par viņas rīcībā esošās vielas sastāvu raksturo personas psihisko attieksmi pret izdarīto nodarījumu. Abi faktori var ietekmēt noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.⁴⁶

Papildpazīmes - vielas daudzumu un priekšmetu kā noziedzīga nodarījuma kvalifikācijas svarīgu elementu pierāda krimināllietā Nr.11221008209,⁴⁷ kur Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments savā lēmumā norāda, ka abu iepriekšējo instanču tiesām vajadzēja rasties šaubām par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju personām A.D. un M.K. pēc Krimināllikuma 253.¹panta otrās daļas, jo uz noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdi 1-(4-hlorfenil) piperazīns (pCCP) bija iekļauts aizliegto vielu sarakstā, taču ar likumu nebija noteikts apmērs, līdz kuram vielas daudzums ir neliels un sākot ar kuru vielas daudzums atzīstams par lielu. Tādējādi neizpildījās visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes un minētais noziedzīgais nodarījums pareizi būtu bijis jākvalificē pēc Krimināllikuma 253.²panta otrās daļas, kur paredzēta atbildība par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu realizēšanu nelielā apmērā.

Tāpat apskatāmajā kriminālprocesā ir saskatāma problēma, kas saistīta ar ilgo „jauno” neatļauto vielu iekļaušanu narkotisko un psihotropo vielu sarakstos, kur aptuvenais laiks no vielas atklāšanas brīža līdz tās iekļaušanai sarakstos ir seši mēneši. Tādējādi personu nevar saukt pie kriminālatbildības par neatļautām darbībām ar „jaunajām” narkotiskajām vai psihotropajām vielām, kamēr neizpildās priekšnosacījums un tās netiek iekļautas sarakstos, respektīvi, kamēr netiek atzītas par narkotiskajām, psihotropajām vielām, prekursoriem u.tml.

Pēdējā laikā narkotisko un psihotropo vielu tirgus strauji attīstās, kam par vienu no iemesliem ir Šengena zona, kas ar savu brīvo režīmu veicina neatļauto vielu apriti Eiropas valstīs. Tāpat arvien biežāk masu saziņas līdzekļos parādās ziņas par narkotisko un psihotropo vielu milzīgu daudzumu glabātuvju atklāšanu, kur izņemto vielu daudzumi mērāmi desmitos un pat simtos kilogramu. Tādējādi, autoraprāt, likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas noteikumiem” 2.pielikumā pie sarakstos uzskaitīto vielu apmēriem būtu pievienojama sadaļa „sevišķi lieli apmēri” un tāpat būtu veicami grozījumi Krimināllikuma 253.¹pantā, ieviešot ceturto daļu par saukšanu pie kriminālatbildības par narkotisko vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu vai pārsūtīšanu sevišķi lielos

---

⁴⁶ Mežulis D., Judins A. Narkotisko un psihotropo vielu noziedzīgas aprites kvalifikācija. SIA „Izdevniecības solī” 2009. 15., 16.lpp.

⁴⁷ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2011.gada 22.marta lēmums lietā SKK – 131/2011.

apmēros realizācijas nolūkā. Autoraprāt, Krimināllikuma 253.¹panta trešās daļas sankcija, kas paredz atbildību par alternatīvām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām lielos apmēros, realizācijas nolūkā ir ļoti elastīga, bet visumā pārāk maiga. Piemēram, par narkotiskās, sevišķi bīstamās vielas – heroīna glabāšanu realizācijas nolūkā, kur tīrās vielas daudzums, no kura apmēri atzīstami par lieliem, ir 1g paredzēta brīvības atņemšana līdz piecpadsmit gadiem un tāpat, ja pie personas atrasta tīrā viela heroīns 1kg, kas tūkstoškārt palielina apdraudējuma objekta – iedzīvotāju veselība apdraudējuma pakāpi un tādējādi par šādām darbībām būtu piemērojams Krimināllikumā paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas laiks.

2.2. Objektīvā puse

Noziedzīga nodarījuma objektīvā puse ir ar likumu aizsargātā objekta apdraudējuma ārējais akts, t.i., personas uzvedības ārējā izpausme (darbība vai bezdarbība), kura noris objektīvajā pasaulē un izpaužas kaitējuma nodarīšanā šim objektam vai radot draudus nodarīt tam kaitējumu.⁴⁸

Krimināllikuma 253., 253.¹., 253.²pantos iekļauto noziedzīgo nodarījumu objektīvo pusi raksturo vienas un tās pašas darbības, daļēji sakrītot kvalificējošām pazīmēm, tādēļ autors apskatīs minētos Krimināllikuma pantus kopā, norādot uz atšķirībām tajos.

Saskaņā ar Krimināllikuma 253., 253.¹., 253.²pantu sodāmas darbības, kas saistītas ar narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu un pārsūtīšanu.

Latvijas tiesībzinātnieki norāda, ka izgatavošana – jebkuras darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām, ietverot attīrīšanu, pārveidošanu citās vielās, kuru rezultātā ķīmiski vai mehāniski savienojot vai pārstrādājot dažādas izejvielas vai pusfabrikātus, vai palielinot šo vielu koncentrāciju, var iegūt kādā no trim sarakstiem uzskaitītās narkotiskās vai psihotropās vielas vai zāles.⁴⁹ Savukārt, Krievijas tiesībzinātnieku viedokļi saistībā ar jēdzieniem narkotisko un psihotropo vielu izgatavošana un pārstrāde atšķiras. Tā, ir autori, kuri uzskata, ka pārstrāde ir attiecināma uz narkotisko un psihotropo vielu izgatavošanu, bet citi savukārt norāda, ka tie ir dažādi jēdzieni, jo izgatavošanas rezultātā tiek radītas jaunas vielas, savukārt pārstrādes rezultātā tiek palielināta vien vielas koncentrācija.⁵⁰ Autors piekrīt

⁴⁸ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 28.lpp.

⁴⁹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 278.lpp.

⁵⁰ Майоров, Анатолий Анатольевич. Наркотики: преступность и преступления. - Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2002. - 130 с.

viedoklim, ka narkotisko un psihotropo vielu izgatavošana saistāma ar jaunu vielu radīšanu, jo pārstrāde norāda uz jau esošo vielu izmaiņām, neradot savas darbības ietvaros jaunas vielas. Izgatavošana ir pabeigts noziedzīgs nodarījums, kad tiek radīta narkotiskā vai psihotropā viela.

Iegādāšanās – darbības, kuru rezultātā persona iegūst savā valdījumā narkotiskās un psihotropās vielas - pirkšana, aizņemšanās, dāvinājuma saņemšana, saņemšana apmaiņas ceļā pret citām precēm vai parāda dzēšanai, atraduma piesavināšanās, savvaļā augošu, kā arī neapsargātos sējumos atlikušo narkotikas saturošo augu vākšana pēc to novākšanas.⁵¹ Šajā gadījumā tiek apskatīta nelikumīga iegādāšanās, kura var būt gan atlīdzības (pirkšana, pakalpojuma samaksa, saņemšana parāda dzēšanai), gan bezatlīdzības (dāvinājums, atradums), kur visbiežāk tie ir atlīdzības gadījumi.⁵² Iegādāšanās neattieksies uz narkotisko vai psihotropo vielu nolaupīšanu, par ko atbildība ir paredzēta citos Krimināllikuma pantos. Iegādāšanās ir pabeigta ar vielas nonākšanu valdījumā.

Glabāšana – jebkādas darbības ar narkotiskajām psihotropajām vielām, kas saistītas ar šo vielu atrašanos vainīgā valdījumā neatkarīgi no tā, kas ir to faktiskais īpašnieks. Glabāšanas vieta (dzīvesvieta, citas telpas, speciālas glabātavas, apģērbs, soma utt.), kā arī glabāšanas ilgums kvalifikāciju neietekmē.⁵³ Gandrīz katrs narkomāns ir veicis narkotisko vai psihotropo vielu glabāšanu vidējos daudzumos, retāk lielos, bet retais no viņiem par šo noziedzīgo nodarījumu ir saukts pie kriminālatbildības. Tādējādi par to, ka persona (bez ārsta nozīmējuma) ir izlietojusi neatļauto vielu, iespējams (ja pirmo reizi gada laikā) draud vien administratīvā atbildība pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 46.panta pirmās daļas, bet, ja persona glabā narkotisko vai psihotropo vielu lielākos daudzumos nekā neliels apmērs, viņa būs saucama pie kriminālatbildības.

Narkotisko vai psihotropo vielu glabāšana gandrīz vienmēr tiek saistīta ar šo vielu iegādāšanos, lai gan iegādāšanās sastāva kvalifikācijai bieži vien iztrūkst noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses papildus pazīmes, ko pierāda Latvijas tiesu prakses materiāli, kur krimināllietas Nr.11130119308 sprieduma aprakstošajā daļā norādīts, ka I.S. 2008.gada augusta mēnesī (precīzāks laiks nav noskaidrots) izmeklēšanas laikā nenoskaidrotā vietā un no nenoskaidrotas personas realizācijas nolūkā iegādājās 5,5236 g brūnu viskozu vielu, kas saturēja 5% jeb 0,2762 g sevišķi bīstamām narkotiskām vielām pielīdzinātu psihotropo vielu –

---

⁵¹Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 278.lpp.

⁵²Майоров, Анатолий Анатольевич. Наркотики: преступность и преступления. - Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2002. - 120 с.

⁵³Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 278.lpp.

metamfetamīnu.⁵⁴ Minētajā spriedumā persona tika notiesāta par psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos un glabāšanu realizācijas nolūkā. Persona atzina savu vainu minēto darbību izdarīšanā. Rodas jautājums, vai gadījumā, ja persona neatzītu savu vainu psihotropās vielas iegādē, vai tad viņa tiktu notiesāta par šādu darbību? Autors uzskata, ka Latvijas tiesu praksē ir ieviesusies automātiska personas saukšana pie atbildības par narkotisko vai psihotropo vielu iegādāšanos, ja ir notikusi šo vielu glabāšana. Respektīvi, personas tiek sauktas pie atbildības par alternatīvām divu veidu darbībām, kaut gan narkotisko vai psihotropo vielu iegāde personai savas vainas neatzīšanas gadījumā praktiski nav pierādāma.

Pārvadāšana – saprot narkotisko un psihotropo vielu pārvietošanu telpā (pa ūdeni, sauszemi, gaisu) no vienas vietas uz otru ar jebkādu transportlīdzekli. Narkotisko vai psihotropo vielu pārvadāšana jānorobežo no to pārnēsāšanas, kas uzskatāms par vienu no glabāšanas veidiem.⁵⁵ Problēma parādās tanī brīdī, kad likumdevējs nav paredzējis administratīvo atbildību par narkotisko vielu pārvadāšanu nelielā apmērā bez nolūka tās realizēt. Tātad, ja persona iet ar kājām un pie viņas atrodas narkotiskā viela nelielā apmērā (nav nolūks realizēt), tad viņa ir saucama pie administratīvās atbildības, bet ja persona iekāpj sabiedriskajā transportā, tad persona saucama pie kriminālatbildības. Tā kā personai nav nolūka realizēt narkotisko vielu (pārvadājot narkotisko vielu nelielā apmērā) zūd likumdevēja izvirzītais mērķis – narkotisko, psihotropo vielu aprites ierobežošana.

Problēmas rada tādu noziedzīgo nodarījumu kā narkotisko un psihotropo vielu neatļautas pārvadāšanas sastāva nošķiršana no neatļautas šo vielu glabāšanas sastāva brīdī, kad šīs vielas atrodas transportlīdzeklī. Narkotisko un psihotropo vielu pārvadāšanai ir raksturīgas tādas pazīmes kā:

- 1) transportlīdzekļa piemērotība;
- 2) narkotiskās vai psihotropās vielas tiek pārvadātas lielos apmēros;
- 3) to atrašanās vieta transportlīdzeklī.⁵⁶

Krievijas tiesu praksē, lai nošķirtu minētos noziedzīgos nodarījumus ir jāizvērtē: vainīgās personas nodoms, transportlīdzekļa izmantošanas mērķis, narkotisko, psihotropo vielu daudzums, apmērs, to atrašanās vieta u.c. apstākļi, kas izriet no lietas materiāliem.⁵⁷ Neatļautu narkotisko vai psihotropo vielu glabāšanu transportlīdzeklī no pārvadāšanas visvieglāk būs iespējams nošķirt izvērtējot narkotiskās vielas atrašanās vietu un nosakot tās

---

⁵⁴Vidzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2008.gada 22.decembra spriedums lietā Nr.11130119308.

⁵⁵ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 278.lpp.

⁵⁶ Роганов С.А. Синтетические наркотики вопросы расследования преступлений. – СПб: Питер, 2001, 101 с.

⁵⁷ Ibid. 101.c

daudzumu. Ja šīs vielas ir iepakotas maisos un atrodas uz paletēm automašīnas bagāžniekā, tad tās noteikti tiek pārvadātas. Savukārt, ja šīs vielas, piemēram, atrodas noslēptas automašīnas rezerves riteņa vietā bagāžnieka nodalījumā, un tās tur atrodas ilgāku laika posmu, tad tas liecina par glabāšanas sastāvu. Tāpat minētajā gadījumā būtisks šo divu noziedzīgo nodarījumu sastāvu nošķiršanas elements būtu vainīgās personas nodoms, kas ne vienmēr ir viegli noskaidrojams noziedzīgā nodarījuma izmeklēšanā. Ne mazāk svarīgi un būtiski būtu noteikt neatļauto vielu atrašanās laiku automašīnā, kas palīdzētu noskaidrot vainīgās personas nodomu, ja tas būtu vērsts uz glabāšanas sastāvu.

Pie narkotisko un psihotropo vielu pārvadāšanas būtu nošķirams Krimināllikuma 190.¹pants, kurš paredz kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu pārvešanu pāri Latvijas robežai. Krimināllikuma 190.¹pants norobežojams no Krimināllikuma 253., 253.¹pantiem pēc noziedzīgā nodarījuma objekta, kur izdarītais noziedzīgais nodarījums pēc Krimināllikuma 190.¹pants apdraud tautsaimniecības intereses un „savukārt Krimināllikuma 253., 253.¹panti apdraud vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību. Krimināllikuma 190.¹panta kvalifikāciju ietekmējošā pazīme ir vieta – Latvijas robeža.

Persona nebūs saucama pie atbildības, ja nezin, ko viņa pārvadā. Šis gadījums attiecas uz personām, kuras veic sūtījumu nodošanu personīgi – kurjeri, pastnieki. Personas pārvadājot sūtījumus nezin kāds ir to saturs, tādējādi iztrūkst noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse.

Pārsūtīšana – narkotisko vai psihotropo vielu sūtīšana pa pastu, ar bagāžu, vai, izmantojot citas personas pakalpojumus, pasta baložus, suņus vai citus dzīvniekus.⁵⁸

Atšķirīgā kvalifikācijas pazīme starp Krimināllikuma 253.pantu un 253.¹pantu, 253.²panta otro daļu ir nolūks ar kādu tiek veiktas iepriekš apskatītās darbības - realizēt narkotiskās un psihotropās vielas vai bez realizācijas nolūka.

Ar narkotisko vai psihotropo vielu realizēšanu saprot šo vielu nodošanu citai personai jebkādā veidā ar vai bez atlīdzības. Kopīgi narkotisko, psihotropo vielu lietošanas gadījumi parasti atbilst pamudināšanas sastāvam, ko raksturo personas iesaiste aprites procesā, bet kas nav vērsta uz nodošanu gala lietotājam.⁵⁹

Personas, kuras realizē narkotiskās vielas, tiek dēvētas par narkotirgoņiem. Realizēšana ir pabeigts noziedzīgs nodarījums ar brīdi, kad narkotiskās, psihotropās vielas ir saņēmis pircējs. Pēdējos gados krimināltiesību ekspertu un zinātnieku vidū pastāv strīds par pabeigtības momentu, ja narkotisko vai psihotropo vielu realizācija notikusi operatīvā eksperimenta laikā, kad operatīvā eksperimenta dalībnieks (pircējs) ir operatīvais dalībnieks.

---

⁵⁸ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 278.lpp.

⁵⁹ Mežulis D., Judins A. Narkotisko un psihotropo vielu noziedzīgas aprites kvalifikācija. SIA „Izdevniecības solji” 2009. 15., 59.lpp.

Šī diskusija tika aizsākta pirmās instances tiesā, brīdī, kad pārkvalificēja apsūdzību no narkotisko vielu neatļautu iegādāšanos un glabāšanu realizācijas nolūkā uz šo pašu darbību mēģinājumu, jo uzskatīja, ka faktiski nav notikusi narkotisko vielu realizācija, bet gan realizācijas mēģinājums. Kurzemes apgabaltiesa arī norādīja, ka ir noticis psihotropās vielas realizācijas mēģinājums, jo saskaņā ar Krimināllikuma 15.panta pirmo daļu noziedzīgs nodarījums atzīstams par pabeigtu, ja tam ir visas noziedzīgā sastāva pazīmes. Kvalificējot apsūdzēto darbības pēc Krimināllikuma 253.¹panta otrās daļas, tad tās apdraud vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību. Pēc Kurzemes apgabaltiesas pārliecības aizliegtās vielas realizēšana Krimināllikuma 253.¹panta izpratnē un līdz ar to objekta apdraudējums iespējams vienīgi tad, ja notiek šīs vielas iegādāšanās 253.¹panta izpratnē. Aizliegtās vielas realizēšana kā realizētāja vienpusēja darbība nav iespējama, jo tādā gadījumā tā ir līdzvērtīga šīs vielas iznīcināšanai.⁶⁰ Augstākās tiesas krimināllietu tiesas palāta 2007.gada 14.augusta spriedumā norāda, ka pirmās instances tiesas spriedums ir kļūdainš, jo ar narkotisko un psihotropo vielu realizēšanu jāsaprot jebkādi to tālāk nodošanas paņēmieni, ar kuru šīs vielas nonāk citas personas īpašumā vai valdījumā – pārdošana, aizdošana, uzdāvināšana, uzcienāšana, parāda atdošana, injicēšana citai personai, nodošana citai personai bez jebkādiem nosacījumiem. Noziedzīgā nodarījuma sastāvs ir formāls un pabeigts ar brīdi, kad psihotropās vielas tika nodotas personai, kura attiecīgi par saņemtajām vielām norēķinājās, samaksājot naudu.⁶¹

Savukārt rakstā par minēto kāzusu Kurzemes apgabaltiesas tiesnesis A.Grūbe,⁶² kurš minēto lietu skatīja kā otrās instances tiesas sēdes priekšsēdētājs, izvirza apgalvojumu, ka operatīvās izmeklēšanas laikā, narkotisko vielu realizēšanas brīdī netiek apdraudēts noziedzīgā sastāva objekts, jo narkotiskā viela faktiski atrodas policijas kontrolē un tādējādi nav apdraudēta vispārējā drošība un sabiedriskā kārtība. Pretarguments, ka operatīvā eksperimenta (policijas darbinieka) vietā iespējams varētu atrasties reāls pircējs nav pieņemams, jo persona tika notiesāta par konkrētu darbību, turklāt apstākļu vērtēšanā nav pieņemams operēt ar apgalvojumiem vēlējuma izteiksmē. Ja pieņem, ka pareiza ir tēze, ka konkrētas darbības noziedzīgumu nosaka divu obligātu pazīmju kopums – bīstamība un prettiesiskums, tad personas (pircēja) darbības nebūtu iespējams noteikt kā noziedzīgas.⁶³ Autors pievienojas Augstākās tiesas krimināllietu tiesas palātas 2007.gada 14.augusta spriedumā norādītajam, ka operatīvās izmeklēšanas laikā narkotisko vielu realizācija ir pabeigts noziedzīgs nodarījums un tā sastāvs ir formāls un pabeigts ar brīdi, kad psihotropās

⁶⁰Kurzemes apgabaltiesas 2007.gada 4.aprīļa spriedums lietā Nr.11150096306.

⁶¹Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesas palātas 2007.gada 14.augusta spriedums lietā Nr.11150096306.

⁶²Grūbe A. Operatīvais eksperiments un noziedzīga nodarījuma kvalifikācija. Jurista Vārds, 2004.gada 17.augusts, Nr.31.

⁶³Turpat.

vielas tika nodotas personai, kura par tām norēķinājās ar naudu. Autors uzskata, ka viedoklis, ka netika apdraudēts noziedzīgā nodarījuma objekts atspēko noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse, t.i., vainīgā nodoms bija vērsts uz narkotisko vielu realizāciju reālam pircējam. Nevarētu pilnībā piekrist apgalvojumam, ka nepastāv noziedzīgā nodarījuma objekta apdraudējums, jo pat ja narkotiskā viela atrodas operatīvā eksperimenta veicēju redzeslokā, pastāv neliela iespēja, ka šī viela var pazust – tikt iznīcināta, izlietota.

Krimināllikuma 253.panta otrā daļa paredz atbildību par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu vai pārsūtīšanu, ja 1) noziedzīgais nodarījums izdarīts atkārtoti; 2) narkotiskās vai psihotropās vielas iegūtas valdījumā ar nolaupīšanu (attiecas arī uz atkārtotu nolaupīšanu); 3) noziedzīgo nodarījumu izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās; 4) noziedzīgs nodarījums izdarīts ar narkotiskajām un psihotropajām vielām lielā apmērā.

Noziedzīgā nodarījuma atkārtotība attiecas uz Krimināllikuma 253.panta otrajā daļā nosauktajām alternatīvajām neatļautajām darbībām ar narkotiskajām vielām, kad persona veikusi vismaz divus noziedzīgus nodarījumus, kas paredzēti 253.pantā, kā arī tad, ja persona, kas izdarījusi 253.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu agrāk izdarījusi narkotisko, psihotropo vielu nolaupīšanu. Personai, saskaņā ar Krimināllikuma vispārīgās daļas pantiem atkārtotība neveidojas, ja par noziedzīgu nodarījumu tā atbrīvota no kriminālatbildības, tai dzēsta sodāmība, nav procesuāla rakstura šķēršļi.

Tātad personai, ja tā ir sodīta pēc Krimināllikuma 253.panta pirmās vai otrās daļas un sodāmība nav noņemta vai dzēsta likumā noteiktajā kārtībā vai arī, kad persona ir izdarījusi vismaz divus noziedzīgus nodarījumus, kurus neraksturo personas vienots nodoms, ir saucama pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.panta otrās daļas.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmo punktu atkārtotība ir atbildību pastiprinošs apstāklis, bet atsevišķos Krimināllikuma pantos, kā, piemēram, Krimināllikuma 253.panta otrajā daļā, 253.¹panta otrajā daļā, 253.²panta pirmajā daļā paredzēta kā kvalificējošs apstāklis.

U.Krastiņš savā publikācijā norāda, ka sodu Konceptijā pamatota ir norāde, ka noziedzīgu nodarījumu atkārtotība ierobežo iespēju vainīgajam noteikt taisnīgu sodu, jo sods netiek noteikts par katru nodarījumu, bet gan par vairākiem vai pat veselu kopumu, ja izdarīti daudzi tādi paši noziedzīgi nodarījumi, piemēram, daudzas zādzības.⁶⁴ Tādējādi, velkot paralēles ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistās ar neatļautām darbībām ar narkotiskām

⁶⁴ Krastiņš U. Noziedzīgu nodarījumu atkārtotības un kopības teorētiski praktiskie risinājumi. Jurista Vārds, 2010.gada 30.novembris, Nr.48.

Sk. arī: Krastiņš U. Atkārtotu noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija. Jurista Vārds, 2006.gada 11.aprīlis, Nr. 15.

Sk arī: Judins A. Par atkārtotību Krimināllikumā. Jurista Vārds, 2008.gada 11.marts, Nr. 10.

un psihotropām vielām, atkārtotība neveicina taisnīgu sodu politikas īstenošanos, jo personas, kuras, piemēram, glabā narkotiskās vielas vidējos apmēros atkārtoti un kuriem sodāmība likumā noteiktā kārtībā nav dzēsta vai noņemta ir saucami pie kriminālatbildības pēc smagāka panta, lai gan par pirmreizējo glabāšanu, pēc pirmā tiesas sprieduma tās sodu ir izcietušas. Autors pievienojas tiesībzinātnieka U.Krastiņa viedoklim, ka šajā gadījumā tiek pārkāpts dubultās sodāmības nepieļaujamības princips, un norāda, ka personas stāvoklis tiek pasliktināts, kaut gan persona ir izdarījusi visu kas no viņas ticis prasīts – pilnā apmērā izcietusi sodu pēc iepriekšējā sprieduma. Autors, uzskata, ka vainu pastiprinošais apstāklis – recidīvs, ir pietiekams līdzeklis sodu noteikšanā, kuru īstenojot netiek aizskartas cilvēktiesības.

Krimināllikuma 253. un 253.¹panta otrajā daļā ietvertais kvalificētais sastāvs veidojas arī tad, ja neatļautas darbības ar narkotiskām un psihotropām vielām izdara persona, kas agrāk izdarījusi narkotisko vai psihotropo vielu nolaupišanu – zādzību, laupīšanu, krāpšanu vai piesavināšanos, atbildība par ko paredzēta Krimināllikuma 175.panta ceturtajā daļā, 176.,177., 179.panta trešajā daļā, ja par šo nodarījumu saglabājušās juridiskās sekas.⁶⁵

Saskaņā ar Krimināllikuma 19.pantu par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu un pārsūtīšanu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās uzskatāma apzināta noziedzīga darbība, ko, par to līdz šo darbību uzsākšanai vienojoties, kopīgi, to apzinoties uz kopīgi izdarījušas daivas vai vairākas personas. Katra no šīm personām ir noziedzīga nodarījuma dalībnieks (līdzdarītājs). Grupas dalībnieki ir principiāli gatavi izdarīt jebkuru nodarījumam raksturīgu funkciju.⁶⁶ Tādas kvalificējošās pazīmes konstatācija kā organizēta grupa noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā ievērojami paaugstina sabiedriskās kārtības apdraudējuma pakāpi.⁶⁷

Saskaņā ar Krimināllikuma 253.¹panta trešo daļu, par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu vai pārsūtīšanu realizācijas nolūkā vai par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu realizēšanu, ja tās izdarījusi organizēta grupa vai ja tās izdarītas ar narkotiskajām vai psihotropajām vielām lielā apmērā, kā arī par narkotisko vai psihotropo vielu realizāciju nepilngadīgai personai, izglītības iestādēs vai to teritorijā, restorānos, kafejnīcās, bāros, publiskās izklaides vai svētku pasākumu norises vietās.⁶⁸

---

⁶⁵ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 618.lpp.

⁶⁶ Mežulis D., Judins A. Narkotisko un psihotropo vielu noziedzīgas aprites kvalifikācija. SIA „Izdevniecības solī” 2009, 66.lpp.

⁶⁷ Прохорова М.Л. Наркотизм уголовно - правовое и криминологическое исследование. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. - 262. с.

⁶⁸ Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 17. jūnijs, Nr. 199/200.

Krimināllikuma 253.¹ panta trešajā daļā iekļauta atbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām realizācijas nolūkā, ja to veic organizēta grupa, kur organizētas grupas jēdziens sniegts Krimināllikuma 21.pantā, organizēta grupa ir vairāk nekā divu personu izveidota apvienība, kura radīta nolūkā kopīgi izdarīt noziedzīgus nodarījumus vai smagu vai sevišķi smagu noziegumu un kuras dalībnieki saskaņā ar iepriekšēju vienošanos sadalījuši pienākumus. Organizētas grupas jēdziens jānošķir no personu grupas, kur Krimināllikuma 253.¹panta otrajā daļā paredzēta atbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām. Personu grupu no organizētas grupas krimināltiesību zinātnē norobežo pēc šādām pazīmēm: 1) personu grupā pietiek ar diviem dalībniekiem, kamēr organizētā grupā tie ir vismaz trīs; 2) personu grupā iepriekšēja pienākumu sadale noziedzīga nodarījuma izdarīšanā nav nepieciešama, kamēr organizētā grupā tā ir obligāta pazīme; 3) personu grupa tiek izveidota viena vai vairāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanai, kamēr organizēta grupa tiek izveidota vismaz divu mazāk smagu (smagu, sevišķi smagu) noziedzīgu nodarījumu izdarīšanai.

Kā personu grupa, tā arī organizēta grupa neveidosies, ja to minimālajā dalībnieku skaitā (divi, trīs) tiks iekļautas nepieskaitāmas personas, mazgadīgie, kas saskaņā ar Krimināllikuma 11.pantu ir fiziska persona līdz 14 gadu vecumam, kā arī personas, kurām ir kļūdaini priekšstats par noziedzīgā nodarījuma faktiskajiem apstākļiem.

Pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.¹panta trešās daļas tiek saukta persona, ja narkotiskā vai psihotropā viela tiek realizēta nepilngadīgai personai, vainīgajam apzinoties, ka tā nav sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu.⁶⁹

Tāpat pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.¹panta trešās daļas tiek saukta persona, ja narkotiskā vai psihotropā viela tiek realizēta izglītības iestādēs vai to teritorijā, restorānos, kafejnīcās, bāros, publiskās izklaides vai svētku pasākumu norises vietās.

Saskaņā ar Izglītības likuma 1.panta 7.punktu, izglītības iestāde — valsts, pašvaldību vai citu juridisko vai fizisko personu dibināta iestāde, kuras uzdevums ir izglītības programmu īstenošana, vai komercsabiedrība, kuram izglītības programmu īstenošana ir viens no darbības veidiem un saskaņā ar Izglītības likuma 24.panta pirmo daļu izglītības iestādēm jābūt reģistrētām Izglītības iestāžu reģistrā.⁷⁰

Ar izglītības iestādes teritoriju saprot tās pārziņā esošu teritoriju, ko izmanto mācību, sporta, saimnieciskajām vai citām vajadzībām. Vispārīgās prasības attiecībā uz vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības iestāžu teritoriju ir

---

⁶⁹Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 283.lpp.

⁷⁰Izglītības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 1998. 29.oktobris, Nr. 343/344

reglamentētas LR Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumos Nr.610,⁷¹ attiecībā uz izglītības iestāžu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, teritoriju ir noteikts, ka tai jābūt iežogotai.⁷² Ja izglītības iestādes teritorija nav norobežota, šo kvalificējošo pazīmi inkriminēt nevarēs.⁷³

Lai personai inkriminētu narkotisko vai psihotropo vielu realizēšanu publiskās izklaides vai svētku pasākumu norises vietā, ir jākonstatē, ka šāds pasākums atbilst Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likuma⁷⁴ 1.panta 1.punktā noteiktajam, ka publisks pasākums ir fiziskās vai juridiskās personas plānots un organizēts sabiedrībai pieejams svētku, piemiņas, izklaides, sporta vai atpūtas pasākums publiskā vietā neatkarīgi no īpašuma piederības.⁷⁵

Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos vai glabāšanu nelielā apmērā bez nolūka tās realizēt vai narkotisko un psihotropo vielu lietošanu bez ārsta nozīmējuma, ja tā izdarīta atkārtoti gada laikā. Par šinī pantā minētajām darbībām atbildība paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 46.pantā un tikai par atkārtotu alternatīvo darbību izdarīšanu gada laikā paredzēta kriminālatbildība. Par atskaites punktu kalpo brīdis, kad viela tikusi izlietota. Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā noteikto darbību veicēji parasti ir narkomāni, kuri savām vajadzībām iegādājas, glabā narkotiskās un psihotropās vielas nelielos apmēros, pēc kā iespējams izlieto tās – pīpējot, šņaucot vai ievadot ar šļirces palīdzību. Bieži vien tiek konstatēta vien narkotisko vielu lietošana, jo narkomāni abstinences dēļ (smagas fiziskas ciešanas) parasti uzreiz pēc iegādes tās patērē, tādējādi pie administratīvās un kriminālās atbildības personas visbiežāk tiek sauktas tieši par aizliegto vielu lietošanu bez ārsta nozīmējuma. Šīs personas arī visvieglāk ir atpazīt, jo narkotisko un psihotropo vielu iespaidā personām rodas problēmas kontrolēt sevi, tādējādi tās bieži vien tiek pamanītas uz ielām. Lai konstatētu narkotisko vielu reibumu ir nepieciešams veikt ķīmiski toksikoloģisko ekspertīzi, kas nosaka personas bioloģiskajā vidē atrodošās narkotiskās un psihotropās vielas. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.394 „Alkohola, narkotisko, psihotropo vai

---

⁷¹ Higiēnas prasības un vispārējās prasības pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēm (2.nodaļa „Iestādes ēkas un teritorija”): MK noteikumi Nr.610. Latvijas Vēstnesis, 2002. 27.decembris, Nr.2.

⁷² Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas (2.nodaļa „Iestādes ēkas un teritorija”): MK noteikumi Nr.596. Latvijas Vēstnesis 2002. 27.decembris, Nr.2.

⁷³ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 620.lpp.

⁷⁴ Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis 2005. 16.maijs, Nr. 104.

⁷⁵ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 620.lpp.

toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtība”,⁷⁶ kuros norādīts, ka specializēts ārsts ārstniecības iestādē veic attiecīgu pārbaudi ar konkrētas metodes palīdzību, kuru ir speciāli apguvis.

Krimināllietā Nr. 11410090608; 11410108308⁷⁷ A.K. 2008.gada 10.jūnijā tika aizturēts un nogādāts ekspertīzei, kur A.K. bioloģiskajā vidē tika atklātas narkotiskās un psihotropās vielas. Par to viņš tika sodīts pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 46.panta pirmās daļas. A.K. 2008.gada otrajā oktobrī tika aizturēts un viņa bioloģiskajā vidē tika konstatētas narkotiskās, psihotropās vielas, par to viņš tika saukts pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas. Būtisks un svarīgs moments, kas ļauj personu saukt pie kriminālatbildības par narkotisko, psihotropo vielu lietošana bez ārsta nozīmējuma gada laikā, ir apstākļi, ka starp brīdi, kad konstatēta pirmreizēja narkotisko un psihotropo vielu esamība organismā un otrreizēja konstatācija par šo vielu esamību organismā, starplaiks nav lielāks par vienu gadu. Svarīgi ir, lai tiesas lēmums par administratīvo pārkāpumu būtu spēkā esošs.

Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā”⁷⁸ sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) norādīts, ka koncepcijas sadaļā 1.2.13. „Sevišķās daļas pantos paredzētās sankcijas” paredz, ka no Krimināllikuma sevišķās daļas pantiem ir nepieciešams izslēgt normas, kas paredz atbildību par tiem noziedzīgajiem nodarījumiem kur pārkāpums izdarīts atkārtoti gada laikā. Uzskatot, ka tie noziedzīgie nodarījumi, kuri nevar radīt būtisku kaitējumu sabiedrības interesēm, ir dekriminalizējami. Pie noziedzīgu nodarījumu īpašām kvalificējošam pazīmēm, kā, piemēram, būtisks kaitējums, liels apmērs, paredzēt kriminālatbildību.

Autors uzskata, ka kriminālatbildība ir tā robeža, kura ietekmē personu spēcīgāk nekā administratīvā atbildība un, tādējādi, pastāvot kriminālatbildībai par LAPK 46.panta pirmajā daļā paredzēto alternatīvo darbību izdarīšanu atkārtoti gada laikā, tā pati par sevi kalpo kā preventīvais līdzeklis noziedzīga nodarījuma neizdarīšanai un, iespējams, pietiekami efektīvi ietekmē daudzas personas un attur no narkotisko, psihotropo vielu lietošanas, glabāšanas, iegādāšanās. Tiesu praksē sastopamas lietas, kur personas izdara jaunus analogiskus noziedzīgus nodarījumus, kas attiecas uz narkotisko un psihotropo vielu lietošanu un šīm personām kriminālatbildība nav šķērslis. Lietā Nr. 11087024510⁷⁹ D.S. tiek apsūdzēts pēc Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas sešās epizodēs. D.S. šinī gadījumā tiek saukts pie

---

⁷⁶ Alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtība: MK noteikumi Nr.394, Latvijas Vēstnesis 2008. 6.jūnijs, Nr.88.

⁷⁷ Jūrmalas pilsētas tiesas 2009.gada 17.februāra spriedums. Apvienotā krimināllieta Nr. 11410090608; 11410108308.

⁷⁸ Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_010910_KL.1028.doc (aplūkots 28.10.2011.)

⁷⁹ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas 2011.gada 2.marta spriedums Lietā Nr.11087024510.

kriminālatbildības vienu reizi, bet pirms tam jau bijis sodīts par analogiska noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

Sastopami gadījumi, kad narkotisko vai psihotropo vielu lietotājiem ekspertīzē nosaka, ka viņu bioloģiskajā vidē atrodas dažādas vielas, kuras viņiem nav izrakstījis ārsts. Visbiežāk šādus pārkāpumus veic narkomāni, kuri ekspertīzes veikšanas laikā sastāv noteiktās ārstniecības programmās un ārsts – narkologs tiem izraksta konkrētas psihotropās vai narkotiskās vielas, lai palīdzētu cīnīties ar atkarību no šīm vielām.

Apvienotajā krimināllietā Nr. 11410062610; 11410064510;⁸⁰ pēc Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas un 253.panta pirmās daļas tika notiesāta K.M. Krimināllietā tika izskatīta veicot pierādījumu pārbaudi daļā, kur K.M. tika apsūdzēta pēc Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas, jo lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai tika norādīts, ka veicot ķīmiski toksikoloģisko izmeklēšanu K.M. bioloģiskajā vidē tika atrastas psihotropās vielas amfetamīns, metamfetamīns, klonazepāms un narkotiskā viela metadons. Tā kā lietas materiālos atradās ārsta atbilde uz pieprasījumu, kur norādīts, ka K.M. ārstējas metadona programmā un K.M. izrakstīta psihotropā viela – klonazepāms un narkotiskā viela – metadons, K.M. noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija nemainījās, bet no apsūdzības tika izslēgtas vielas – metadons un klonazepāms, tādējādi saucot pie kriminālatbildības K.M. par psihotropo vielu amfetamīna un metamfetamīna lietošanu (atkārtoti gada laikā), jo šīs vielas ārsts narkologs netika izrakstījis un K.M. tās lietojusi patstāvīgi.

Saistībā ar narkotisko vielu lietošanu bija radusies diskusija pēc tam, kad persona A. iesniedza Satversmes tiesā konstitucionālo sūdzību norādot, ka Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā⁸¹ noteiktās pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību ietver tiesības lietot jebkuru no valstī pieejamām apreibinošām vielām. Viņa atzīst, ka sabiedrības tikumības interesēs valstij ir tiesības reglamentēt tikai apreibinošo vielu publisku lietošanu. Ar likumu tiek reglamentēta alkohola un tabakas lietošana, savukārt narkotisko un psihotropo vielu lietošanas reglamentācija ir aizstāta ar totālu aizliegumu. Satversmes tiesa spriedumā norādīja, ka personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību ir ierobežotas, bet šīs tiesības ir ierobežotas pamatoti (ierobežojums paredzēts Latvijas Republikas Satversmes 116.pantā), jo ierobežojums ir noteikts ar likumu, atbilst leģitīmam mērķim un ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā, kā arī secinājusi to, ka izvērtējamais pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams, jo indivīda veselībai piemīt ne vien personiska, bet arī sociāla vērtība un

---

⁸⁰Jūrmalas pilsētas tiesas 2011.gada 11.oktobra spriedums apvienotajā krimināllietā Nr. 11410062610; 11410064510.

⁸¹ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Pieņemta Latvijas Republikas Satversmes Sapulcē 15.02.1922; Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr. 43.

izvērtējamais pamattiesību ierobežojums atbilst tā sociālajai nepieciešamībai - mazināt narkomānijas un tās bīstamo seku izplatību.⁸²

Autors pievienojas Satversmes tiesas spriedumā noteiktajam un uzskata, ka narkotisko un psihotropo vielu lietošana, kaut arī tā notiek savā dzīves vietā apdraud grupas objektu, kas ir vispārējā drošība un sabiedriskā kārtība, jo šo vielu iespaidā narkotisko vielu lietotājs kļūst bīstams apkārtējai sabiedrībai.

Krimināllikuma 253.²panta otrajā daļā pie kriminālatbildības tiek sauktas personas, kas veic narkotisko vai psihotropo vielu realizēšanu nelielā apmērā. Jautājumu par apmēriem, kas ir 253.²panta nozīmīga papildpazīme autors apskatīja iepriekšējā apakšnodaļā.

2.3. Subjekts

Noziedzīga nodarījuma subjekts ir prettiesisko darbību izdarījusī vai bezdarbību pieļāvusī fiziska un pieskaitāma persona, kas sasniegusi Krimināllikumā paredzētu vecumu un līdz ar to viņu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu ir pamats saukt pie kriminālatbildības.⁸³

Saskaņā ar Krimināllikuma 11.pantu, pie kriminālatbildības saucama fiziskā persona, kas līdz noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienai sasniegusi četrpadsmit gadu vecumu. Ja persona pirms četrpadsmit gadu vecuma iestāšanās glabājusi narkotiskās vielas, bet pēc 14 gadu vecuma tās izlietojusi, tad persona par narkotisko vielu glabāšanu nav saucama pie kriminālatbildības. Tāpat, lai konstatētu noziedzīgā nodarījuma kvalificējošo pazīmi – atkārtotību, abiem noziedzīgajiem nodarījumiem jābūt izdarītiem pēc četrpadsmit gadu vecuma sasniegšanas.

Pie kriminālatbildības Latvijas teritorijā, kā to nosaka Krimināllikuma 2.pants, nav saucami ārvalstu diplomātiskie pārstāvji vai citas personas, kuras saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem vai Latvijas Republikai saistošajiem starptautiskajiem līgumiem nav pakļauta Latvijas Republikas jurisdikcijai.

Vēl viens kritērijs subjektam ir pieskaitāmība, kur saskaņā ar Krimināllikuma 13.pantu, pie kriminālatbildības nav saucama persona, kas nodarījuma izdarīšanas laikā atradies nepieskaitāmības stāvoklī, tas ir, psihisko traucējumu vai garīgās atpalcības dēļ nav varējusi saprast savu darbību vai to vadīt. Šinī gadījumā pietiek, ja piepildās kaut viens no panta nosacījumiem, t.i., nevarēšana saprast savu darbību vai nevarēšana to vadīt. Saskaņā ar Krimināllikuma 14.pantu, ja persona noziedzīga nodarījuma izdarīšanas laikā psihisko

⁸²Satversmes tiesas 2005.gada 26.janvāra spriedums "Par Latvijas Republikas Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā iekļautās normas narkotisko un psihotropo vielu lietošana bez ārsta nozīmējuma" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam". Latvijas Vēstnesis 2005. 28.janvāris, Nr. 16.

⁸³Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 75.lpp.

traucējumu vai garīgās atpalcības dēļ nav bijusi spējīga visā pilnībā saprast savu darbību vai to vadīt, tas ir, atradusies ierobežotas pieskaitāmības stāvoklī, tai atkarībā no nodarījuma konkrētajiem apstākļiem tiesa var mīkstināt piespriežamo sodu vai šo personu atbrīvot no soda.

Pie nepieskaitāmības vai ierobežotas pieskaitāmības neattiecas situācija, kad persona pati sevi novedusi tādā stāvoklī lietojot narkotiskās vai psihotropās vielas, kad nav spējīga saprast savas darbības vai vadīt tās. Papildus tam, tas saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta 12.punktu ir atbildību pastiprinošs apstāklis.

2.4. Subjektīvā puse

Noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses saturu atklāj personas psihiskā attieksme pret viņas izdarīto prettiesisko darbību vai bezdarbību un kaitīgajām sekām. Tā ir personas iekšējā attieksme pret ārējā pasaulē objektīvi notiekošo, šajā gadījumā pret personas izraisītajām kaitīgajām izmaiņām ārpus šīs personas – pret viņas aktīvajiem vai pasīvajiem darbības procesiem, kuru rezultātā iestājušās vai varējušas iestāties kaitīgās sekas, un pret pašām šīm sekām.⁸⁴

Tā kā Krimināllikuma 253., 253.^{1.}, 253.^{2.}pantiem ir formāls sastāvs, t.i., kaitīgo seku iestāšanās noziedzīgā nodarījumā nav nepieciešama, jo prettiesiskās darbības izdarīšana ir pabeigts noziedzīgs nodarījums un vainīgā psihiskā attieksme pret sekām nav jāizvērtē.

Noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses pamatelementi, kas jāizvērtē ir vaina – nodoma vai neuzmanības formā, motīvs un mērķis.

Krimināllikuma 253., 253.^{1.}, 253.^{2.}pantos paredzētie noziedzīgie nodarījumi ir tīši noziedzīgi nodarījumi, kurus raksturo tiešs nodoms, t.i., persona apzinās savas prettiesiskās darbības un vēlas izdarīt neatļautas darbības ar narkotiskām, psihotropām vielām.

Neatļautu darbību ar narkotiskām, psihotropām vielām kvalifikācija saskaņā ar Krimināllikuma 253. vai 253.^{1.}pantu ir atkarīga no vainīgā nolūka, proti, tā „iecerēta rezultātā, ko persona izdarot noziedzīgu nodarījumu vēlas sasniegt.”⁸⁵ Ja narkotisko vai psihotropo vielu neatļauta izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana vai pārsūtīšana izdarīta bez nolūka tās realizēt, noziegums kvalificējams saskaņā ar Krimināllikuma 253.pantu, savukārt, ja minētās darbības izdarītas realizācijas nolūkā, noziegumā saskatāmas Krimināllikuma 253.^{1.}pantā paredzētā nozieguma pazīmes. Arī narkotisko vai psihotropo vielu neatļauta iegādāšanās vai glabāšana nelielā apmērā sodāma saskaņā ar Krimināllikuma 253.^{2.}panta

⁸⁴Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 88.lpp.

⁸⁵Turpat, 106.lpp.

pirmo daļu tikai tad, ja minētās darbības ar narkotiskām vai psihotropām vielām izdarītas bez nolūka tās realizēt.⁸⁶

Par narkotisko vai psihotropo vielu realizēšanas nolūka esamību var liecināt nelegālajā aprītē esošo vielu daudzums un iepakojuma veids, apstākļi, ka persona iepriekš nav lietojusi šādas vielas vai ka pie viņas konstatēto vielu daudzums ir nesamērīgs ar parasti lietoto vielu daudzumu, tas, ka persona jau iepriekš nodarbojusies ar narkotisko vai psihotropo vielu realizēšanu un tamlīdzīgi objektīvi konstatēti nodarījuma apstākļi.⁸⁷

Saistībā ar realizāciju apskatāma Krimināllikuma 309.panta trešā daļa, kura paredz personas saukšanu pie kriminālatbildības par narkotisko, psihotropo vielu, (..) nodošanu personām, kuras ievietotas īslaicīgās aizturēšanas vai ieslodzījuma vietās, vai saņemšanu no šādām personām. Krimināllikuma 253.¹pantā norādītais jēdziens „realizācija” ietver sevī 309.panta trešajā daļā norādīto jēdzienu „nodošana”. Nodošana ir viens no realizācijas veidiem.

Ar narkotisko vai psihotropo vielu realizēšanu jāsaprot jebkādi to tālāk nodošanas paņēmieni, ar kuru palīdzību šīs vielas nonāk citas personas īpašumā vai vadījumā.⁸⁸ Tādējādi persona nav saucama pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.¹panta pirmās daļas un 309.panta trešās daļas, bet gan tikai pēc Krimināllikuma 309.panta trešās daļas, jo narkotisko vai psihotropo vielu realizēšana notikusi Krimināllikuma 309.panta trešajā daļā norādītajām personām, t.i., noziedzīgā nodarījuma speciālajam subjektam – persona, kura ievietota īslaicīgās aizturēšanas vai ieslodzījuma vietā. Tādējādi netiek pieļauta *ne bis in idem* (dubultā sodāmība) principa īstenošanos. Krimināllietā Nr. 13800024606,⁸⁹ spriedumā norādīts, ka I.B.2006.gada 28.oktobrī no rīta savā dzīvoklī Rīgā iegādājās 8,5320g narkotisko vielu un glabāja līdz 2006.gada 1.novembrim, kad ar vilcienu to pārveda uz Jēkabpili, kur realizēja to savam dēlam, kurš atradās cietumā (ienesot cietumā narkotisko vielu paslēptu ķermenī). I.B. notiesāja pēc Krimināllikuma 253.¹panta pirmās daļas (apsūdzībā tika norādīts vārds „realizācija”) un 309.panta trešās daļas. Šinī gadījumā tika pārkāpts *ne bis in idem* princips, jo I.B. tika divreiz sodīts par narkotiskās vielas realizāciju, kaut gan I.B. vajadzēja saukt pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 253.¹panta pirmās daļas par narkotiskās vielas iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu **realizācijas nolūkā**, savukārt par nodošanu cietumā

⁸⁶Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 616.lpp.

⁸⁷Turpat.

⁸⁸Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 282.lpp.

⁸⁹Zemgales apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģijas 2007.gada 4.janvāra spriedums krimināllietā Nr.13800024606. *Sk. arī*: spriedumi krimināllietās: Nr.11180073608; Nr.13800007607; Nr.13800007609; Nr.11130088708; Nr.13800005306; Nr.11210084005; Nr.11094009810; Nr.13800010906; Nr.13800001605; Nr.11089127007; Nr.11130018307; Nr.11210087706; 11130021409; Nr.11130119108.

esošai personai (realizāciju), piemērojama Krimināllikuma 309.panta trešā daļa. Tiesību zinātnē, kolīzijas gadījumā starp vienāda juridiska spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, piemēro vispārējo normu, ciktāl to neierobežo speciālā norma.

Pie subjektīvās puses būtu jāpiemin paredzētais likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”, kur paredzēts grozīt arī 253.²pantu, kur interesi izraisa 253.²panta pirmās daļas dispozīcija šādā redakcijā – par narkotisko vai psihotropo vielu ļaunprātīgu lietošanu, kā arī par narkotisko vai psihotropo vielu ļaunprātīgu iegādāšanos vai glabāšanu nelielā apmērā bez nolūka tās realizēt, ja to izdarījusi persona, kurai bija noteikts pienākums atturēties no neatļautas narkotisko un psihotropo vielu lietošanas, iegādāšanās un glabāšanas.⁹⁰

Saistībā ar minēto pantu Satversmes tiesa 2005.gada 26.janvāra spriedumā⁹¹ norāda, ka ir saglabājama kriminālatbildība par narkotisko un psihotropo vielu lietošanu, glabāšanu nelielā apmērā, bez nolūka realizēt. Vienlaikus ir nosakāma kriminālatbildība par **ļāunprātīgu** narkotisko un psihotropo vielu iegādāšanos, glabāšanu un lietošanu.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa likumprojekts⁹² paredz, ka tiks izveidots jauns pants 39.¹, kurš noteiks personai, kura tiek saukta pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 46.panta, kura jaunā redakcija (vienlaicīgi ar LAPK 39.¹pantu) sauc pie administratīvās atbildības par neatļautu narkotisko un psihotropo vielu lietošanu un neatļautu narkotisko un psihotropo vielu iegādāšanās un glabāšanu nelielā apmērā, pienākumu, vienlaicīgi ar administratīvā soda uzlikšanu, t.i., tiesa ierakstīs nolēmuma rezolutīvajā daļā, pienākumu atturēties no neatļautas narkotisko un psihotropo vielu lietošanas, iegādāšanās un glabāšanas, un šī pienākuma pārkāpšana būs ļāunprātīga Krimināllikuma 253.²panta pirmajā daļā noteiktā darbība. Pie minētā panta nav skaidrs cik ilgi šis pienākums ir ievērojams. Lai gan neatļautas darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām ir krimināli sodāmas, tomēr būtu nosakāms laika limits, kā, piemēram, tas ir Krimināllikuma 253.²panta pirmajā daļā spēkā esošajā redakcijā noteikts, ka kriminālatbildība iestājas par atkārtotām neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām gada laikā.

Tā kā autora pētītie Krimināllikuma panti ir ar formālu sastāvu, tad vainu nosaka pēc vainīgās personas psihiskās attieksmes pret kaitīgo darbību vai bezdarbību. Likumprojektā Krimināllikuma 253.²pantā paredzētās darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām var tikt izdarīta ar tīšu nodomu uz ko norāda, ka persona ļāunprātīgi veic neatļautas darbības ar

⁹⁰Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_010910_KL.1028.doc (aplūkots 28.10.2011.)

⁹¹Satversmes tiesas 2005.gada 26.janvāra spriedums lietā Nr.2004-17-01.

⁹²Likumprojekta „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” anotācija. www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_310310_LAPK.1030.doc (aplūkots 28.10.2011.)

narkotiskajām un psihotropajām vielām, tādējādi izvairoties no tiesas nolēmumā uzliktā pienākuma.

Autors uzskata, ka ļaunprātība, kāda no alternatīvajām 253.²panta pirmajā daļā piedāvātajām darbībām ar narkotiskajām un psihotropajām vielām, tiešā veidā saistāma ar personas tīšu nodomu, jo nav iespējama ļaunprātīga neuzmanība. Pats vārds ļaunprātīgs ir saliktenis, kas tiek veidots no vārdiem „ļaus” un „prāts”, tādējādi vārds „ļaus” sevī ietver norādi uz kaut ko sliktu, savukārt vārds „prāts” norāda, ka, lai veiktu ļauno darbību ir nepieciešama domāšana, respektīvi, nolūks un saliktenis „ļaunprātīgs” izslēdz nepieskaitāmas personas no subjektu vidus.

Aplūkojot latviešu valodas skaidrojošo vārdnīcu vārdam „ļaunprātīgs” tiek sniegti divi skaidrojumi: 1) Tāds kam ir ļauni nolūki; 2) Tāds, kurā izpaužas šādi nolūki.⁹³

Interesants kāzuss rodas brīdī, kad persona, kura bijusi administratīvā pārkāpuma izdarītāja pēc LAPK 46.panta pirmās daļas (par narkotisko vielu lietošanu) nav ieradies uz tiesas sēdi un lieta, pamatojoties uz LAPK 260.panta trešo daļu izskatīta bez viņas klātbūtnes un nosūtīts lēmums uz viņas dzīves vietu. Persona lēmumu savā dzīves vietā nav saņēmusi un pēc sešiem mēnešiem tiek saukta pie kriminālatbildības pēc 253.²panta pirmās daļas par atkārtotu narkotisko vielu lietošanu gada laikā (šo nodarījumu persona atzīst). Pirmajā epizodē persona sevī par vainīgu neatzīst, jo nav zinājusi, ka tikusi sodīta administratīvā kārtā un pirmajā reizē atrazdamies narkotisko un psihotropo vielu ekspertīze bija pilnībā pārliecināta, ka nav lietojusi ne narkotiskās, ne psihotropās vielas. Minētajā gadījumā pirmās instances tiesa krimināllietā Nr.11087043209, spriedumā⁹⁴ norādīja, ka personai vajadzēja saņemt lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā un tā kā persona nav zinājusi par saukšanu pie administratīvās atbildības, tad pirmā instance nesauca personu pie kriminālatbildības. Otrās instances tiesa atstāja spēkā pirmās instances tiesas nolēmumu. Šajā kāzusā iztrūkst tāds subjektīvās puses elements kā vainīgā nodoms, jo Krimināllikuma 253.²panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu un persona nezināja, ka viņa iepriekš gada laikā lietojusi narkotiskās vielas.

Autoraprāt, minētajai problēmai nepieciešams steidzams risinājums, citādāk personas, kuras tiek sauktas pie administratīvās atbildības, lai izvairītos no sodīšanas sāks masveidā izvairīties no nākšanas uz tiesas sēdēm un procesuālo dokumentu saņemšanas un, tādējādi, būtu nosakāma personu obligāta klātbūtne administratīvo pārkāpumu lietās, kuras tiek skatītas par pārkāpumiem pēc LAPK 46.panta pirmās daļas.

---

⁹³ Latviešu valodas skaidrojošā vārdnīca. <http://www.latvianforyou.com/cgi-bin/1.pl?word=%C3%AFaunpr%C3%A2t%C3%AEgs&pos=360874> (aplūkots 01.11.2011.)

⁹⁴ Jūrmalas pilsētas tiesas 2010.gada 5.februāra spriedums krimināllietā Nr.11087044309.

3. KRIMINĀLLIKUMA 253., 253.²., 253.²PANTA SALĪDZINĀJUMS AR CITU VALSTU KRIMINĀLKODEKSIEM UN ĪPATNĪBĀM TAJOS.

Palielinoties vispārējai apdraudētībai narkotisko un psihotropo vielu neatļautā aprites sfērā Eiropas valstis maina savu nacionālo normatīvo aktu bāzi. Vistiešāk tas izpaužas apstākļi, ka Eiropas valstis maina savu sodu sistēmu par nelielu narkotisko vielu daudzuma glabāšanu.

Visu Baltijas valstu kriminālkodeksos ir paredzēta atbildība par alternatīvām neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām.

Lietuvas Republikas Kriminālkodeksa 259., 260.pantā⁹⁵ un Krimināllikuma 253., 253.¹pantā ir identiskas kvalificējošās un sastāvu nodalošās pazīmes, kas attiecās uz neatļautām alternatīvām darbībām uz narkotiskām un psihotropām vielām - „realizācijas nolūks” un „bez realizācijas nolūka”. Savukārt (Igaunijas) Sodu kodeksa⁹⁶ 183. un 184.pantā minētais noziedzīgā nodarījuma sastāvs tiek nošķirts pēc kvalificējošās pazīmes – vielas daudzuma.

Krimināllikuma 255.pantā un Lietuvas Republikas Kriminālkodeksa 266.pantā ir paredzēta atbildība par neatļautām darbībām ar narkotisko un psihotropo vielu izejvielām (prekursoriem), kur atšķirībā no Sodu kodeksa, alternatīvas darbības ar narkotisko un psihotropo vielu prekursoriem nav kriminalizētas.

Latvija ir vienīgā Baltijas valsts, kurā, pagaidām, par narkotisko un psihotropo vielu lietošanu atkārtoti gada laikā, bez ārsta nozīmējuma persona ir saucama pie kriminālatbildības.

Igaunijā pirms 2002. gada septembra otrais administratīvais pārkāpums, glabājot narkotikas, ja tas bija pastrādāts 12 mēnešu laikā pēc pirmā pārkāpuma, bija krimināls pārkāpums, par kuru sodīja ar ieslodzījumu uz laiku līdz trim gadiem. Jaunais Kriminālkodekss šo normu svītvoja, tādēļ otrais pārkāpums, tāpat kā pirmais, ir uzskatāms par administratīvu pārkāpumu, kas sodāms ar naudassodu vai administratīvu arestu uz laiku līdz 30 dienām. Slovēnijā 2005. gada janvāra Administratīvo pārkāpumu likums atcēla cietumsodus par visa veida administratīviem pārkāpumiem, un viens no tiem bija narkotiku

---

⁹⁵Уголовный кодекс Литовской Республики. Специальная часть
<http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877&subID=100107735,100107738,100107775,100107952#text>
(aplūkots 2011.gada 21.novembrī).

Skat. Lietuvas Republikas kriminālkodekss. Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības: Igaunija. Latvija. Lietuva. Rīga: Latvijas Universitāte, 2004..

⁹⁶Igaunijas Sodu kodekss. Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības: Igaunija. Latvija. Lietuva. Rīga: Latvijas Universitāte, 2004.

glabāšana personiskai lietošanai. Līdz ar to maksimālo sodu samazināja no 30 dienām cietumā — vai piecām dienām par nelielu daudzumu — līdz naudassodam.⁹⁷

Krimināllikuma 253.pantā un Lietuvas Republikas Kriminālkodeksa 259.pantā paredzēta atbildība par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu vai pārsūtīšanu (Lietuvas Kriminālkodeksā – arī pārstrādi) bez nolūka tās realizēt, bet Krimināllikuma 253.¹pantā un Lietuvas Republikas Kriminālkodeksa 260.pantā par tādām pašām darbībām realizācijas nolūkā un par šādu vielu realizēšanu.⁹⁸ Atšķirībā no Krimināllikuma Lietuvas Republikas Kriminālkodeksa 260.panta trešajā daļā parādās tāda kvalificējošā pazīme kā sevišķi liels apmērs, kur Krimināllikumā tās vietā ir kvalificējošā pazīme liels apmērs. Autors darba iepriekšējā nodaļā norādīja uz kvalificējošās pazīmes „sevišķi liels apmērs” nepieciešamību Krimināllikumā, pamatojot savu viedokli ar to, ka palielinoties neatļautās vielas daudzumam palielinās arī noziedzīgā nodarījuma objekta apdraudējuma pakāpe un, tādējādi Krimināllikumā esošā kvalificējošā pazīme „liels apmērs” nav pietiekama.

Sodu kodeksa 184.pantā atbildība par narkotisko līdzekļu vai psihotropo vielu nelikumīgu apriti – to izgatavošanu, iegādāšanos, turēšanu, starpniecību, pārvadāšanu vai citādu nelikumīgu apriti neatkarīgi no vainīgās personas nolūka noteikta tad, ja šādas darbības ar narkotiskiem līdzekļiem un psihotropām vielām izdarītas lielā apmērā, kas savukārt Lietuvas Republikas Kriminālkodeksā, tāpat kā neatļautas darbības ar narkotiskām vai psihotropām vielām lielos daudzumos un sevišķi lielos apmēros realizēšanas nolūkā veido kvalificētu sastāvu, bet Krimināllikumā atzīts par kvalificējošo pazīmi neatkarīgi no nolūka, kādā vainīgais veic narkotisko un psihotropo vielu neatļautu apriti.⁹⁹

Krimināllikuma 253.pantā norādītas tādas kvalificējošās pazīmes kā neatļautu darbību ar narkotiskām un psihotropām vielām izdarīšana personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, šādu darbību izdarīšana atkārtoti vai, ja tās izdarījusi persona, kas agrāk izdarījusi narkotisko vai psihotropo vielu nolaupīšanu, bet Krimināllikuma 253.¹pantā – arī tajā minēto darbību izdarīšana organizētā grupā, kā arī narkotisko vai psihotropo vielu realizācija nepilngadīgai personai, izglītības iestādēs vai to teritorijā, restorānos, kafejnīcās, bāros, publiskās izklaides vai svētku pasākumu norises vietās.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Situācija narkomānijas problēmas jomā Eiropā. 2011.gada ziņojums. Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2011> (aplūkots 2011.gada 21.novembrī).

⁹⁸ Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības: Igaunija. Latvija. Lietuva. Rīga: Latvijas Universitāte, 2004., 183.-184.lpp.

⁹⁹ Turpat. 184.lpp.

¹⁰⁰ Turpat.

Sodu kodeksa 184.panta 2. un 2.²daļā atbildība noteikta lielāka, ja šajā pantā minētās darbības izdarījusi persona, kas jau iepriekš izdarījusi neatļautas darbības ar narkotiskiem līdzekļiem vai psihotropām vielām, tās izdarījusi personu grupa vai noziedzīga apvienība, vai, ja tas izdarīts nolūkā gūt personisku labumu.¹⁰¹

Minētā Sodu kodeksa norma, salīdzinājumā ar Krimināllikumu un Lietuvas Republikas Kriminālkodeksu paredz ne vien smagākas sankcijas, bet arī brīvības atņemšanu uz mūžu. Bez tam Sodu kodekss paredz, ka par noziedzīgā nodarījuma subjektu var būt ne vien fiziska persona, bet arī juridiska, kā tas noteikts 184.pantā un kā soda veidi juridiskai personai piemērojami – naudas sods un likvidācija.

Krimināltiesību zinātnieki V.Liholaja un U.Krastiņš norāda, ka atbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām paredzēta Dānijas Kriminālkodeksā,¹⁰² kur salīdzināmi ir Krimināllikuma 253.¹pants (atbildības regulējums ir detalizētāks) un Kriminālkodeksa 191.pants, kuros ir vērojamas atšķirības. Kriminālkodeksa 191.pantā ir noteikts, ka krimināli sodāmas ir eiforiju izraisošu narkotisko līdzekļu izgatavošana, ražošana, pirkšana, saņemšana, izplatīšana, imports, eksports un glabāšana ar mērķi tos piegādāt. Taču eiforiju izraisošo narkotisko līdzekļu piegādāšana, saskaņā ar Kriminālkodeksa 191.paragrāfā noteikto sodāma tikai tad, ja tie piegādāti ievērojamam cilvēku skaitam vai apmaiņai pret ievērojamu atlīdzību, vai citos īpaši pastiprinošos apstākļos. Sods var tikt noteikts bargāks, ja šāda piegāde ir saistīta ar sevišķi bīstamu vai kaitīgu narkotisko līdzekļu ievērojamu daudzumu vai ja tādu narkotisko līdzekļu nodošanai citādā veidā bija īpaši bīstams raksturs.¹⁰³

Tādējādi, jāsecina, ka sodāmas ir Dānijas Kriminālkodeksā noteiktās alternatīvās darbības ar vielām, kas atbilst kritērijiem:

- 1) Ir narkotiskie līdzekļi, kas izraisa eiforiju;
- 2) Sodāmas ir tādas darbības, kā izgatavošana, ražošana, pirkšana, saņemšana, izplatīšana, imports, eksports un glabāšana, ja šo darbību mērķis ir piegādāšana;
- 3) Iepriekšminētajā punktā noteiktais apstāklis ir efektīvs un krimināli sodāms, ja vien narkotiskie līdzekļi, kas izraisa eiforiju tiek piegādāti ievērojamam cilvēku skaitam vai apmaiņai pret ievērojamu atlīdzību, vai citos īpaši pastiprinošos apstākļos.

Tātad, ja Dānijas Kriminālkodeksā noteikto alternatīvo darbību mērķis nav vērsts uz piegādāšanu un, ja pastāv Dānijas Kriminālkodeksā noteiktie īpaši pastiprinošie apstākļi vai narkotiskie līdzekļi neizraisa eiforiju, vai tie ir psihotropie līdzekļi, tad persona nav saucama

---

¹⁰¹Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības: Igaunija, Latvija, Lietuva. Rīga: Latvijas Universitāte, 2004., 183.-184.lpp.

¹⁰²Dānijas kriminālkodekss. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās Krimināltiesības. Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008.

¹⁰³Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības: Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008., 125.lpp.

pie kriminālatbildības, kas liecina par vieglprātīgu likumdevēja attieksmi pret noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistās ar narkotiskajām un psihotropajām vielām.

Krievijas Federācijas Kriminālkodeksā (turpmāk Kriminālkodeksā) neatļautas darbības ir iekļautas 228.-233.pantā, kuri apvienoti sevišķās daļas 25. nodaļā „noziedzīgi nodarījumi pret iedzīvotāju veselību un sabiedrisko tikumību (morāli).”¹⁰⁴ Kriminālkodeksa 230.pants paredz par narkotisko vai psihotropo vielu lietošanu reālo brīvības atņemšanas sodu vai arestu, kur Krimināllikums par narkotisko vai psihotropo vielu lietošanu paredz vien kriminālatbildību par atkārtotu narkotisko vai psihotropo vielu lietošanu gada laikā. Tāpat Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas sankcija paredz vairākus alternatīvus soda veidus – brīvības atņemšana, piespiedu darbs un naudas sods.

Kriminālkodekss uzskaita šādas alternatīvas darbības ar narkotiskām un psihotropām vielām kas vienādas ar Krimināllikumu – iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana, izgatavošana. Kriminālkodeksā paredzēta atbildība arī par narkotisko un psihotropo vielu pārstrādi, kas norāda uz to, ka netiek radīta jauna viela, bet gan notiek jau esošās narkotiskās vai psihotropās vielas koncentrācijas pakāpes celšana, iespējams rafinēšanas rezultātā. Krimināllikumā ar vārdu izgatavošana tiek aptverta arī narkotisko un psihotropo vielu attīrīšana.¹⁰⁵ Autors negribētu piekrist šim Krimināllikuma komentāros izvirzītajam viedoklim, jo pēc savas būtības izgatavošana ir darbība kā rezultātā rastos viela (savienojot vai pārstrādājot dažādas vielas) un uz jēdzienu attīrīšana neattiecas process kā rezultātā rodas jauna narkotiskā vai psihotropā viela.

Tāpat, Kriminālkodeksā tiek noteikta atbildība par augu un to daļu, kas satur narkotiskās vai psihotropās vielas iegādāšanos, glabāšanu un pārvadāšanu, kur Krimināllikuma XX nodaļā atsevišķi netiek atdalīta šāda veida atbildība. Krimināllikumā vārds narkotiskās un psihotropās vielas iekļauj sevī jēdzienu „augi, kas satur narkotiskās un psihotropās vielas”, bez tam šo pašu apgalvojumu apstiprina likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikums, kurā uzskaitītas visas tās vielas, kuras Krimināllikuma 253., 253.¹., 253.²pantā kalpo par noziedzīgā nodarījuma priekšmetu.

Tāpat kā Krimināllikumā, tā arī Kriminālkodeksā pie kriminālatbildības nav saucama persona, kas veikusi alternatīvās darbības ar narkotiskajām un psihotropajām vielām nelielos apmēros bez realizācijas nolūka.

Apskatot minētos Kriminālkodeksus jāsecina, ka valstis, pat būdamas starptautisko ANO konvenciju dalībvalstis narkotisko un psihotropo vielu aprites jomā savus nacionālos normatīvos aktus nevērš uz vienotu regulējumu, kas atvieglotu starptautisko sadarbību.

---

¹⁰⁴Уголовный кодекс РФ. <http://www.uk-rf.com/> (aplūkots 2011.gada 21.novembrī).

¹⁰⁵ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs, 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007. 278.lpp.

KOPSAVILKUMS

1. Starptautiskās konvencijas nenosaka stingru regulējumu valstu nacionālajos normatīvajos aktos attiecībā uz sodu piemērošanas jautājumiem (atbildības veidiem) par narkotisko un psihotropo vielu glabāšanu personīgai lietošanai, jo tās pārsvarā vērstas uz narkotisko un psihotropo vielu aprites noteikšanu.
2. Saskaņā ar starptautiskajām konvencijām, kuras attiecas uz narkotisko un psihotropo vielu aprites regulējumu, katra valsts var izvēlēties vai saukt personu pie atbildības par narkotisko vielu lietošanu, glabāšanu personīgai lietošanai. Kā arī valstīm, saskaņā ar ANO 1961.gada konvenciju par narkotiskajām vielām ar grozījumiem 1972.gadā, kur papildus narkotisko vielu lietotāju sodīšanai, ja to paredz valstu normatīvie akti paredzēti mēri, kas vērsti uz viņu iekļaušanu sabiedrībā un veselības aprūpi.
3. Efektīvākai cīņai ar „legālajām narkotikām” jāizstrādā atsevišķu normatīvo aktu, kas ļautu uz noteiktu kritēriju pamata slēgt šo vielu tirdzniecības vietas uz laiku, kamēr notiek vielu ekspertīzes, un gadījumā, ja viela tiek atzīta par kaitējošu cilvēka veselībai, slēgt pārdošanas vietu atņemot tiesības uz uzņēmējdarbību. Tāpat ir jāveic pasākumi, kas paātrinātu „legālo narkotiku” sastāvā atrodošos vielu, kuras kaitē personas veselībai, iekļaušanu aizliegtu narkotisko un psihotropo vielu sarakstos.
4. Likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas noteikumiem” 2.pielikumā pie sarakstos uzskaitīto vielu apmēriem būtu pievienojama sadaļa „sevišķi lieli apmēri” un tāpat būtu veicami grozījumi Krimināllikuma 253.¹pantā, ieviešot ceturto daļu par saukšanu pie kriminālatbildības par narkotisko vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu vai pārsūtīšanu sevišķi lielos apmēros realizācijas nolūkā. Autoraprāt, Krimināllikuma 253.¹panta trešās daļas sankcija, kas paredz atbildību par alternatīvām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām lielos apmēros, realizācijas nolūkā ir ļoti elastīga, bet visumā pārāk maiga.
5. Autors iesaka saukt personu pie administratīvās atbildības par narkotisko un psihotropo vielu pārvadāšanu nelielā apmērā, bez nolūka tās realizēt, ja tas izdarīts pirmo reizi gada laikā, jo par tādām alternatīvām darbībām kā narkotisko un psihotropo vielu iegādāšanās vai glabāšana nelielā apmērā paredzēta administratīvā atbildība. Visas minētās darbības, autoraprāt, ir vienā apdraudējuma pakāpē, kaut gan atbildības veidi atšķiras.

6. Latvijas tiesu praksē ir ieviesusies automātiska personas saukšana pie atbildības par narkotisko vai psihotropo vielu iegādāšanos, ja ir notikusi šo vielu glabāšana. Respektīvi, personas tiek sauktas pie atbildības par alternatīvām divu veidu darbībām, kaut gan narkotisko vai psihotropo vielu iegāde personai savas vainas neatzīšanas gadījumā praktiski nav pierādāma.
7. Autors pievienojas Augstākās tiesas krimināllietu palātas spriedumā noteiktajam, ka operatīvā eksperimenta laikā realizētas narkotiskās vielas ir pabeigts noziedzīgs nodarījums un noziedzīgajam nodarījumam ir formāls sastāvs, un seku iestāšanās nav nepieciešama. Autorprāt, varbūtībai, ka operatīvā darbinieka vietā būtu bijis reāls pircējs, ir liela nozīme, jo vainīgā nodoms pie narkotisko, psihotropo vielu pārdošanas nemainītos un tādējādi tiktu apdraudēts noziedzīgā nodarījuma objekts. Īpaši svarīga ir noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse, un tieši vainīgās personas nodoms – vērsts uz narkotiskās vielas pārdošanu (iegādāšanos) reālam pircējam.
8. Likumprojektā par grozījumiem Krimināllikumā tiek saglabāta kriminālatbildība par narkotisko un psihotropo vielu lietošanu, iegādāšanos, glabāšanu nelielā apmērā, bez nolūka tās realizēt. Minētajā gadījumā Krimināllikuma aktuālā redakcija paredz kriminālatbildību par atkārtotu šo darbību izdarīšanu gada laikā, savukārt likumprojektā ir norādīts jauns kvalificējošais apstāklis – *ļauņprātīga* narkotisko, psihotropo vielu lietošana, iegādāšanās, glabāšana nelielā apmērā, bez nolūka realizēt, kas, autorprāt, sarežģī normu piemērošanu (tiek paredzēti attiecīgi arī grozījumi LAPK) un neievieš jauninājumus, bet gan izmaina atkārtotības jēdzienu atstājot Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas dispozīcijas būtību nemainīgu.
9. Krimināllikumā XX nodaļā būtu ieviešams jauns soda veids, kas paredzētu narkotisko vielu lietotājus (narkomānus), nevis sodīt ar reālo cietumsodu vai piespiedu darbiem, bet gan ar ievietošanu slēgtā tipa ārstniecības iestādē, kas specializējas narkomānu ārstniecībā, jo Krimināllikumā paredzētā atbildība kā preventīvs līdzeklis uz narkotisko vielu lietotājiem ar ilgu lietošanas pieredzi nedarbojas.
10. Ir nosakāma personu obligāta klātbūtne administratīvo pārkāpumu lietās, kuras tiek skatītas par pārkāpumiem pēc LAPK 46.panta pirmās daļas, jo, ja persona nav informēta par sevis veikto pārkāpumu iztrūkst vainīgā nodoms kriminālpārkāpuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 253.²panta pirmajā daļā un persona nav saucama pie kriminālatbildības.

ANNOTATION

The theme of Bachelor's thesis is „Qualifications problems of the illegal actions with psychotropic and narcotic substances.”

Illegal actions with psychotropic and narcotic substances are one of the most significant global problems which turn people to utilization of these illegal substances. As a result, people lose their lives – property, work, family. The reason is that proclivity on this poison is bigger than capacity to oppose against it.

The objective of Bachelor's thesis – Criminal judicial analyse of the illegal actions which concern narcotic and psychotropic substances under the Criminal law paragraph 253., 253¹., 253².

In this work are discussed psychotropic and narcotic substances offenses qualifications affecting issues and features, as well as the frequent imperfections of Latvian legislation is analysed. Also in this work has been compared Latvian Criminal law with other states Criminal Codes.

Work is based on the Criminal law of the Republic of Latvia and other working statutory acts. This work has been examined from theoretical and also practical side, discussing jurisprudence materials and exercise Latvian and other state legal writers literature and opinion.

The Bachelor's thesis consists of an opening, three sections, conclusions and suggestions, the list of used literature, laws and regulations.

In the end of Bachelor's thesis author offers his own conclusions about the regulation of illegal actions with narcotic and psychotropic substances in Latvia and expresses suggestions how to develop legislation concerned with illegal actions with narcotic and psychotropic substances to modify and supplement norms and to increase their efficiency.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN JURIDISKO AKTU SARAKSTS

Literatūra

1. **Grūbe A.** *Operatīvais eksperiments un noziedzīga nodarījuma kvalifikācija.* Jurista Vārds, 2004.gada 17.augusts, Nr.31.
2. **Judins A.** *Par atkārtotību Krimināllikumā.* Jurista Vārds, 2008.gada 11.marts, Nr. 10.
3. **Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A.** *Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs,* 3.grāmata. Rīga: AFS, 2007.
4. **Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A.** *Krimināltiesības. Sevišķā daļa.* Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009.
5. **Krastiņš U., Liholaja V.,** *Salīdzināmās krimināltiesības: Igaunija. Latvija. Lietuva.* Rīga: Latvijas Universitāte, 2004.
6. **Krastiņš U., Liholaja V.,** *Salīdzināmās krimināltiesības: Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande.* Rīga: Latvijas Universitāte, 2008
7. **Krastiņš U.** *Atkārtotu noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija.* Jurista Vārds, 2006.gada 11.aprīlis, Nr.
8. **Krastiņš.U.** *Noziedzīgu nodarījumu atkārtotības un kopības teorētiski praktiskie risinājumi.* Jurista Vārds, 2010.gada 30..novembris, Nr.48.
9. **Krastiņš U.** *Noziedzīgs nodarījums.* Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000.
10. *Latviešu valodas skaidrojošā vārdnīca.* <http://www.latvianforyou.com/cgi-bin/l.pl?word=%C3%AFaunpr%C3%A2t%C3%AEgs&pos=360874> (aplūkots 01.11.2011.)
11. *Legālos narkotirgoņus grūti notiesāt.* <http://www.diena.lv/latvija/zinas/legalos-narkotirgonus-gruti-notiesat-13907044> (aplūkots 12.10.2011.)
12. **Liholaja V.** *Kriminālatbildība par neatļautām darbībām ar narkotiskām un psihotropām vielām.* Rīga: LU, 1999.
13. **Liholaja V.** *Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse.* Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003
14. **Liholaja V.** *Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums. Teorija. Prakse.* Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2007.
15. *Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).* www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_010910_KL.1028.doc (aplūkots 28.10.2011.)
16. *Likumprojekta „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” anotācija.* www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_310310_LAPK.1030.doc (aplūkots 28.10.2011.)
17. **Mežulis D., Judins A.** *Narkotisko un psihotropo vielu noziedzīgas aprites kvalifikācija.* SIA Izdevniecības soli, 2009.
18. *Narkotisko un psihotropo vielu un to atkarības izplatības ierobežošanas un kontroles pamatnostādnes 2011.- 2017.gadam (informatīvā daļa).* 6.lpp. ES oficiālais Vēstnesis. OJ C 326/7. 20.12.2008.
19. *Piešķirt pašvaldībām tiesības slēgt aizdomīgu vielu tirdzniecības vietas.* <http://www.delfi.lv/news/national/politics/aicinas-pieskirt-pasvaldibam-tiesibas-slegt-aizdomigu-vielu-tirdzniecibas-vietas.d?id=40623997> (aplūkots 11.10.2011.)
20. *Situācija narkomānijas problēmas jomā Eiropā. 2011.gada ziņojums. Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs.* <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2011> (aplūkots 2011.gada 21.novembrī).
21. Chapter VI Narcotic drugs and psychotropic substances. 18. Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, as amended by the Protocol amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961. New York, 8 August 1975. http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VI-18&chapter=6&lang=en# (aplūkots 09.10.2011.)

22. *Comentary on the protocol amending the single convention on narcotic drugs 1961.* http://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/Drug%20Convention/Commentary_on_the_protocol_1961.pdf (aplūkots 06.10.2011.)
23. *International conventions. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction.* <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index5772EN.html> (aplūkots 06.10.2011.)
24. **Greenwald G.** *Drug Decriminalization in Portugal. Lessons for creating Fair and Successful drug policies.* Washington, D.C.: Cato Institute, 2009, http://cato.org/pubs/wtpapers/greenwald_whitepaper.pdf_page2. (aplūkots 11.10.2011.)
25. **Игнатюк А. З.** *Международное сотрудничество в борьбе с незаконным производством и распространением наркотических средств.* <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1313183> (aplūkots 11.10.2011.)
26. **Майоров, Анатолий Анатольевич.** *Наркотики: преступность и преступления.* - Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2002.
27. *Международно-правовое регулирование отношений в сфере противодействия незаконному обороту наркотических средств и психотропных веществ. Комментарии к конвенциям ООН по наркотикам.* <http://www.ecad.ru/oon/oon-kom2.html> (aplūkots 09.10.2011.)
28. **Прохорова М.Л.** *Наркотизм уголовно - правовое и криминологическое исследование.* Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002.
29. **Козаченко И.Я. Незнамова З.А. Новоселов Г.П.** *Уголовное право. Особенная часть. Учебник для вузов.*- М. Издательская группа ИНФРА М - НОРМА 1997.
30. **Роганов С.А.** *Синтетические наркотики вопросы расследования преступлений* – СПб: Питер, 2001
31. **Харгелиус Йонас .** *Кто заботится о контроле за наркотиками?* Комментарии к конвенциям ООН по наркотикам. <http://www.ecad.ru/oon/oon-kom1.html> (aplūkots 06.10.2011.)

Normatīvie akti

32. Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Pieņemta Latvijas Republikas Satversmes Sapulcē 15.02.1922; Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr. 43.
33. *Izglītības likums*: LR likums. Latvijas Vēstnesis 1998. 29.oktobris, Nr. 343/344
34. *Krimināllikums*: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 17. jūnijs, Nr. 199/200.
35. *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss*: LR likums. Ziņotājs, 1984. 7.decembris, Nr. 51.
36. *Likums "Grozījumi likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību"*. Latvijas Vēstnesis, 2011. 21.oktobris, Nr. 167 (stājas spēkā 01.01.2012.).
37. *Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību* : LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002. 13.novembris, Nr.165.
38. *Par narkotisko un psihotropo vielu likumīgās aprites kārtību*: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 9.maijs, Nr. 89.
39. *Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums*: LR likums. Latvijas Vēstnesis 2005. 16.maijs, Nr. 104.
40. *Alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtība*: MK noteikumi Nr.394, Latvijas Vēstnesis 2008. 6.jūnijs, Nr.88.
41. *Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas*: MK noteikumi Nr.596. Latvijas Vēstnesis 2002. 27.decembris, Nr.2.
42. *Higiēnas prasības un vispārējās prasības pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēm*: MK noteikumi Nr.610. Latvijas Vēstnesis, 2002. 27.decembris, Nr.2.

43. *Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem*: MK noteikumi Nr. 847. Latvijas Vēstnesis, 2005. 8.novembris, Nr.180.
44. *Igaunijas Sodū kodekss*. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās Krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004.
45. *Lietuvas kriminālkodekss*. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās Krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004.
46. *Dānijas kriminālkodekss*. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās Krimināltiesības. Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008.
47. *Единая конвенция о наркотических средствах 1961 года с поправками, внесенными в нее в соответствии с Протоколом о поправках к Единой конвенции о наркотических веществах 1961 года*.
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/single1961.pdf (aplūkots 06.10.2011.).
48. *Единая конвенция о наркотических средствах 1961 года с поправками, внесенными в нее в соответствии с Протоколом 1972 года о поправках к Единой конвенции о наркотических веществах 1961 года*. http://www.unodc.org/pdf/convention_1961_ru.pdf (aplūkots 06.10.2011.).
49. *Единая конвенция о наркотических средствах Нью-Йорк, 30 марта 1961 г. с изменениями от 25 марта 1972 г.* <http://www.ecad.ru/oon/oon61-36.ht> (aplūkots 06.10.2011.).
50. *Конвенция ООН о борьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ 1988 г.*
www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/illicit_drugs.pdf (aplūkots 06.10.2011.)
51. *Конвенция о психотропных веществах 1971 года*.
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/substances1971.pdf (aplūkots 06.10.2011.).
52. *Уголовный кодекс Литовской Республики. Специальная часть*.
<http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877&subID=100107735,100107738,100107775,100107952#text> (aplūkots 2011.gada 21.novembrī).
53. *Уголовный кодекс РФ*. <http://www.uk-rf.com/> (aplūkots 2011.gada 21.novembrī).

Tiesu prakse

54. Satversmes tiesas 2005.gada 26.janvāra spriedums "Par Latvijas Republikas Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā iekļautās normas narkotisko un psihotropo vielu lietošana bez ārsta nozīmējuma" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam". Latvijas Vēstnesis 2005. 28.janvāris, Nr. 16.
55. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesas palātas 2007.gada 14.augusta spriedums lietā Nr.11150096306.
56. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2011.gada 22.marta lēmums lietā SKK – 131/2011.
57. Rīgas apgabaltiesas 2011.gada 5.jūlija lēmums. lietā Nr.11087024510.
58. Rīgas apgabaltiesas 2010.gada 25.maija spriedums lietā Nr.11094009810.
59. Kurzemes apgabaltiesas 2007.gada 4.aprīļa spriedums lietā Nr.11150096306.
60. Kurzemes apgabaltiesas 2009.gada 6.maija spriedums lietā Nr.13800007609.
61. Latgales apgabaltiesas 2008.gada 1.oktobra spriedums lietā Nr.11180073608.
62. Vidzemes apgabaltiesas 2006.gada 2.maija spriedums lietā Nr.13800001605.
63. Vidzemes apgabaltiesas 2007.gada 27.septembra spriedums lietā Nr.11130018307.
64. Vidzemes apgabaltiesas 2008.gada 20.oktobra spriedums lietā Nr.11130088708.
65. Vidzemes apgabaltiesas 2008.gada 22.decembra spriedums lietā Nr.1130119308.

66. Vidzemes apgabaltiesas 2009.gada 2.jūnija spriedums lietā Nr.11130021409.
67. Vidzemes apgabaltiesas 2009.gada 9.februāra spriedums lietā Nr.11130119108.
68. Zemgales apgabaltiesas 2007.gada 4.janvāra spriedums lietā Nr.11210087706.
69. Zemgales apgabaltiesas 2007.gada 4.janvāra spriedums lietā Nr.13800024606.
70. Zemgales apgabaltiesas 2006.gada 21.aprīļa spriedums lietā Nr.11210084005.
71. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas 2011.gada 2.marta spriedums lietā Nr.11087024510.
72. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2008.gada 7.maija spriedums lietā Nr.11089127007.
73. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2007.gada 28.augsta spriedums lietā Nr.13800007607.
74. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2008.gada 3.aprīļa spriedums lietā Nr.13800005306.
75. Jūrmalas pilsētas tiesas 2009.gada 17.februāra spriedums. Apvienotā krimināllieta Nr. 11410090608; 11410108308.
76. Jūrmalas pilsētas tiesas 2010.gada 19.marta spriedums lietā Nr.11410100409.
77. Jūrmalas pilsētas tiesas 2011.gada 11.oktobra spriedums apvienotajā krimināllieta Nr. 11410062610; 11410064510.
78. Jūrmalas pilsētas tiesas 2010.gada 5.februāra spriedums lietā Nr. 11087043209.

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Neatļautas darbības ar narkotiskām un psihotropām vielām”
izstrādāts LU Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā
norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Roberts Milbergs

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai
Vadītājs: Dr.iur. Diāna Hamkova

Darbs iesniegts Krimināltiesību zinātņu katedrā 28.11.2011.
Metodiķe: Iveta Balode

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Datums:

Protokola Nr.:

Vērtējums:

Komisijas sekretāre: